



Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN VID
LUNDS UNIVERSITET
Magisteruppsats Redovisning

Höstterminen 2006

Ett spel för galleriet?

- Om lobbyingen kring FASBs beslutsprocess vid borttagandet av
poolningsmetoden i USA 2001

Handledare:
Kristina Artsberg

Författare:
Ulrika Lindqvist
Martina von Unge

SAMMANFATTNING

- Titel:** Ett spel för galleriet? - Om lobbyingen kring FASBs beslutsprocess vid borttagandet av poolningsmetoden i USA 2001
- Seminariedatum:** 2007-01-23
- Ämne/kurs:** FEK 591 Magisterseminarium, 10 poäng
- Författare:** Ulrika Lindqvist och Martina von Unge
- Handledare:** Kristina Artsberg
- Nyckelord:** FASB, poolningsmetoden, lobbying, harmonisering, due process procedure
- Syfte:** Syftet med denna uppsats är att bidra till klarhet av och förståelse för vilken eller vilka aktörer som påverkar FASB i deras beslutsprocess vid införandet av en ny eller vid förändringen av en befintlig redovisningsstandard.
- Metod:** Denna uppsats är en dokumentstudie av deskriptiv karaktär. En deduktiv ansats har legat till grund för att uppnå uppsatsens syfte. Urvalstekniken är ett så kallat stratifierat slumpmässigt urval.
- Teori:** I uppsatsens teorikapitel presenterar vi resultat från flera studier som behandlar olika aktörers inflytande över FASB. Dessa visar på stor oklarhet angående vem som har störst möjlighet att påverka FASBs beslutsprocess när ett förslag på en ny redovisningsstandard läggs fram.
- Empiri:** Det empiriska materialet består av comment letters som skickats in till FASB i samband med publiceringen av förslaget om att förbjuda poolningsmetoden år 1999.
- Resultat:** Slutsatserna av uppsatsen är att FASB förbjöd användandet av poolningsmetoden trots att majoriteten av alla comment letters som skickats in till FASB var emot förslaget. Undersökningen har inte kunnat styrka att någon särskild aktör har kunnat påverka FASB. Vi har kunnat konstatera att tre grupper av fyra inte har kunnat påverka.

ABSTRACT

- Title of Dissertation:** “An empty act?” - Concerning the elimination of the pooling of interest method and what influenced FASB to come to this decision
- Date of presentation:** 2007-01-23
- Course-subject:** FEK 591 Master Thesis, 10 Swedish credits (15 ECTS)
- Authors:** Ulrika Lindqvist and Martina von Unge
- Advisor:** Kristina Artsberg
- Keywords:** FASB, the pooling-of-interest method, lobbying, harmonization, due process procedure
- Purpose:** The aim of this assignment is to contribute with distinction and understanding of whom can influence FASB in their decision-making for the introduction of a new, or amendment of an existing accounting standard.
- Methodology:** A deductive approach has been the base to achieve the purpose of the assignment. The study is also of a descriptive character. The selection technique used is a so called stratified random selection.
- Theories:** In the theoretical section of the thesis we present the historical influence of different actors over FASB. The theoretical base gives us different opinions over their influence. The theoretical base is taken from academic accounting magazines
- Empirical studies:** The empirical study is based comment letters that was sent in to FASB as a response to the exposure draft which presented the suggestion to eliminate the pooling-of-interest method in 1999.
- Conclusions:** The conclusions of this thesis is that the majority of the respondents have replied against the elimination of the pooling-of-interest method. We have not, however, been able to confirm the theory that any group have certain influence over FASB although we have been able to confirm that 3 distinct groups have not had any influence.

INNEHÅLLSREGISTER

FÖRKORTNINGSFÖRKLARINGAR.....	6
1 INLEDNING.....	7
1.1 BAKGRUND	7
1.2 PROBLEMATISERING/FRÅGESTÄLLNING	8
1.3 SYFTE.....	10
1.4 AVGRÄNSNING.....	10
1.5 FORTSATT DISPOSITION	10
2 METOD.....	11
2.1 VAL AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDE.....	11
2.2 FALLSTUDIE.....	11
2.3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	12
2.4 DEDUKTIV ANSATS.....	13
2.5 KVALITATIV ELLER KVANTITATIV METOD?.....	13
2.6 DESKRIPTIV STUDIE	14
2.7 URVALSMETODIK	14
2.8 DOKUMENTSTUDIE.....	16
2.9 KÄLLKRITIK.....	16
3 TEORI OCH POLICY	18
3.1 FASB.....	18
3.1.1 DUE PROCESS PROCEDURE.....	19
3.2 PROJECT BUSINESS COMBINATIONS	20
3.2.1 STATEMENT NO 141	20
3.2.2 SAMARBETE MELLAN FASB OCH IASB SOM EN DEL I PROJECT BUSINESS COMBINATIONS	21
3.2.3 POOLNINGSMETODEN.....	22
3.3 LOBBYING	23
3.4 VILKEN AKTÖR PÅVERKAR FASB?.....	24
3.4.1 SECS INFLYTANDE ÖVER FASB	24
3.4.2 REVISORERNAS INFLYTANDE ÖVER FASB	25

3.4.3 FÖRETAGENS INFLYTANDE ÖVER FASB.....	25
3.5 LYSSNAR FASB PÅ COMMENT LETTERS?	26
3.6 MIXED POWER SYSTEM	27
4 EMPIRI	30
4.1 COMMENT LETTERS	30
4.2 PROFESSION	31
4.3 FÖRETAG	32
4.4 ANVÄNDARE.....	33
4.5 ÖVRIGA AKTÖRER	34
5 ANALYS.....	35
5.1 INLEDANDE DISKUSSION	35
5.2 VILKA LYSSNADE FASB PÅ?.....	36
5.2.1 PROFESSIONENS INFLYTANDE ÖVER FASB	36
5.2.2 FÖRETAGENS INFLYTANDE ÖVER FASB.....	37
5.2.3 ANVÄNDARNAS INFLYTANDE ÖVER FASB.....	37
5.2.4 ÖVRIGA AKTÖRERS INFLYTANDE ÖVER FASB	38
5.3 MIXED POWER SYSTEM	38
5.4 SECS INFLYTANDE ÖVER FASB	39
5.5 FÖLJER FASB DUE PROCESS PROCEDURE?.....	39
5.6 DUE PROCESS PROCEDURE – ETT SPEL FÖR GALLERIET?	40
6 SLUTSATS	41
6.2 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING.....	42
KÄLLFÖRTECKNING	43
BILAGA 1.....	47
PROFESSION.....	47
FÖRETAG	49
ANVÄNDARE.....	53
ÖVRIGA AKTÖRER	56
BILAGA 2.....	59

FÖRKORTNINGSFÖRKLARINGAR

AICPA: American Institute of Certified Public Accountants

APB: Accounting Principles Board

FAF: Financial Analysis Federation

FASB: Financial Accounting Standards Board

FEI: Financial Executive Institute

GAAP: Generally Accepted Accounting Principle

IAS: International Accounting Standards

IASB: International Accounting Standards Board

IFRS: International Financial Reporting Standards

LIFO: Last In First Out

NYSE: New York Stock Exchange

SEC: Securities and Exchange Commission

SFAS: Statement of Financial Accounting Standards

1 INLEDNING

Detta första kapitel inleds med en bakgrund till vårt uppsatsämne. Därefter presenteras en problemdiskussion följt av uppsatsens frågeställning, syfte och avgränsning. Kapitlet avslutas med en disposition över uppsatsens fortsatta upplägg.

1.1 BAKGRUND

Historiskt sett har redovisningen följt affärsutvecklingen i civiliserad tid. Romarna hade ett utvecklat system för att föra statistik över sina affärer och även i den muslimska världen utvecklades ett eget sätt att bokföra. Den dubbla bokföringen härstammar ifrån Italien som var ledande inom affärsverksamhet på 13- och 1400-talen och var därför världsledande även inom redovisningen. Att redovisningen hela tiden har följt världsutvecklingen kan man även se tydligt efter historiska händelser som fått stor påverkan globalt. Exempelvis är andra världskrigets slut en milstolpe i redovisningshistorien då den amerikanska dominansen började göra sig påmind. (Nobes, 2006) Den andra halvan av 1900-talet är präglad av ökad globalisering; vi reser mer, vi handlar över gränserna, vi sluter avtal mellan länderna och vi får ta del av den ekonomiska och politiska utvecklingen i hela världen. I och med globaliseringen blir världens länder allt mer beroende av och sammanlänkade till varandra. (Held & McGrew, 2002)

På grund av den internationella kapitalmarknaden och det stora antal internationellt listade företag som växt fram ur globaliseringen, anses harmonisering mellan USAs och EUs redovisningsregler av många som en viktig och absolut nödvändig utveckling. FASB¹ och IASB² har tagit fasta på detta och år 2002 publicerade organisationerna tillsammans ett "Memorandum of Understanding" vari båda organisationerna visar sitt engagemang för att konvergera sina respektive regelverk. FASB och IASB samarbetar idag i arbetet för harmonisering. (Ding et al., 2005)

Harmoniseringsarbetet möts dock av en mängd utmaningar. Många vill vara med och påverka och olika aktörer har olika uppfattning om hur regelverken bör utformas. FASB och IASB utsätts därför för ett starkt tryck utifrån. New York Stock Exchange (NYSE) är positiv till en öppnare amerikansk redovisningsmarknad och till att släppa in IASBs regler då detta skulle innebära minskade barriärer för utländska investerare att investera på den amerikanska marknaden och placera sina bolag på den amerikanska börsen. (Artsberg, 2002) Investerare

¹ Financial Accounting Standards Board, USAs standardsättande organ.

² International Accounting Standards Board vars regler följs av alla börsnoterade företag i Europa.

och kapitalanalytiker är otåliga och vill att harmoniseringsarbetet ska gå fortare samtidigt som de inte alltid är beredda att ge efter för alla förändringar som harmoniseringsarbetet skulle medföra. Vissa företag har enligt Herz & Petrone (2005) visat sig skeptiska till harmoniseringen. En av anledningarna till detta kan vara att harmoniseringarna skulle innebära stora förändringar. Då de redan har genomgått stora förändringar genom till exempel Sarbanes Oxley act efter Enronkraschen, ställer de sig motsträviga till ytterligare förändringar. Olika aktörer har alltså olika mål och intressen som förklarar deras agerande. (Herz & Petrone, 2005)

Det finns enligt Sutton (1984) en allmän uppfattning om att redovisningen och upprättandet av redovisningsstandards idag har blivit en politisk aktivitet. Även Solomons (1978) menar att FASB har blivit en politisk organisation och att upprättandet av redovisningsstandards därmed är en politisk process. Denna politiska aktivitet som går ut på att olika aktörer försöker påverka standardsättarna och medverka i beslutsprocessen kallas generellt för lobbying. (Sutton, 1984) När standardsättarna i USA vill skapa nya eller förändra redan befintliga standards, utsätts de för enorma lobbydrev, framförallt i de fall då de nya reglerna skulle innebära ekonomiska konsekvenser. (Artsberg, 2002) Detta fenomen har funnits i USA sedan 70-talet och enligt Zeff (2005) får lobbying allt större betydelse för redovisningen.

År 1999 kom FASB ut med ett förslag på en standard som förbjöd poolningsmetoden vid redovisning av företagsförvärv. Förslaget presenterades i en så kallad exposure draft som publicerades i september samma år. Ett förbud av poolningsmetoden skulle innebära ett närmande gentemot Europa där ett liknande förslag hade lagts fram. Förslaget kom att bli mycket omdiskuterat och följdes av en massiv lobbyingskampanj. I slutändan infördes standarden och poolningsmetoden förbjöds, trots det stora motståndet. (Zeff, 2002)

1.2 PROBLEMATISERING/FRÅGESTÄLLNING

Eftersom lobbying har blivit en vanlig företeelse inom redovisningen är det intressant att utreda lobbyingen som FASB utsätts för och vilken eller vilka aktörer som försöker påverka FASBs beslutsprocess när de ger ut ett förslag om en ny eller förändring av en redan befintlig standard. Eftersom litteraturen ger oss delade uppfattningar av vem som egentligen har makt att påverka FASB finner vi det intressant att testa dessa teorier. Vem har egentligen makt att påverka FASB?

FASB har som princip att vara öppen för påverkan utifrån och ta hänsyn till de synpunkter som olika aktörer framför när de presenterar ett nytt förslag om en redovisningsstandard. Denna påverkan uttrycks bland annat i form av så kallade comment letters, det vill säga kommentarer som olika aktörer skickar till FASB efter att ett förslag på en

redovisningsstandard publicerats. Beresford & van Riper (1988) hävdar att FASB noga går igenom alla comment letters och att alla har lika chans att påverka beslutsprocessen. De menar att dessa comment letters är ett effektivt sätt att göra sin röst hörd om man har synpunkter på ett standardförslag. Kritiker menar dock att FASB ibland helt ignorerar de kommentarer de får i alla comment letters och att de fattar beslut utan att ta hänsyn till de lobbykampanjer som bedrivs. (Korb & Vermeer, 2001)

Det finns studier som visar att olika typer av aktörer har olika stor möjlighet att påverka FASBs beslutsprocess. Vissa forskare menar att FASB påverkas mer av stora företag och av företag som representerar konstitutioner av olika slag. Bland annat genomförde Brown & Feroz (1992) en studie som visade att kapitalstarka och mäktiga företag hade ett större inflytande än de mindre och svagare. Andra forskare ifrågasätter dock dessa studier och pekar på att det funnits situationer där FASB lämnat förslag som fått starkt stöd av stora företag men där FASB ändå har valt att omarbete förslaget. Ett exempel på detta är FASBs förslag om redovisning för olje- och gasproducerade företag år 1977³. Detta förslag fick stöd av de största amerikanska oljebolagen, men möttes av skarp kritik från ett antal mindre oljebolag. I detta fall fick småföretagen revisionsbolagen på sin sida. SEC, det amerikanska övervakningsorganet, valde då att stötta de små bolagen och stoppade förslaget. FASBs förslag gick alltså inte igenom trots stöd från de största och mäktigaste företagen. (Hussein & Ketz, 1991)

Det finns även studier som tyder på att det är revisorerna som har störst inflytande över FASBs beslutsprocess. The Metcalf Report⁴, som publicerades 1976, visade att de på den tiden åtta största revisionsbyråerna, de då kallade Big 8⁵, dominerade inflytandet över FASBs beslutsprocess, något som ansågs vara ett problem eftersom FASB ska vara ett oberoende organ (US Senate, 1976). År 1979 genomförde Haring (1979) en undersökning för att testa denna teori och hans undersökning kunde till viss del bekräfta resultaten från the Metcalf Report. Men det finns forskare som kunnat motbevisa dessa studier, bland annat Hussein & Ketz (1991). Olika studier pekar alltså åt olika håll vad gäller frågan om vem på den amerikanska marknaden som har störst makt och inflytande över FASB.

Det står klart att politik och lobbying har stort inflytande i standardsättarnas beslutsprocess. För att söka klarhet i vilken eller vilka aktörer som har störst inflytande över FASB är det intressant att dela in de olika aktörerna i olika grupper och jämföra skillnader. Cyert & Ijiri (1974) presenterade en teori som gick ut på att de påverkande aktörerna delades in i tre grupper: företag, användare av finansiell information och profession. Dessa verkar i ett så kallat mixed power system. De menar vidare att dessa endast har möjlighet att påverka då de

³ SFAS 19 Financial Accounting and Reporting by Oil and Gas Producing Companies (FASB, 1977)

⁴ Kritisk rapport publicerad i the Senate Government Operations on Reports, Accounting and Management 1976

⁵ The Big 8 bestod av revisionsbyråerna KMG, Peat Marwick, Ernst & Young, Price Waterhouse, Coopers Lybrand, Deloitte Sells and Haskins, Touche Thomatsu och Arthur Andersen.

verkar i symbios med varandra. Enligt denna teori är det alltså ingen enskild aktör som har dominerande inflytande över FASB. De tre grupperna verkar i ett system där de, genom samarbete och kompromisser, har en gemensam påverkan på FASBs beslutsprocess.

Mot bakgrund av ovanstående diskussion ställer vi oss följande fråga som utgångspunkt för vår uppsats:

- *Vilken aktör påverkade FASB när förslaget om att förbjuda poolningsmetoden fastställdes?*

1.3 SYFTE

Vi vill bidra till klarhet i och förståelse för vilken eller vilka aktörer som har makt att påverka FASBs beslutsprocess vid införandet av en ny eller vid förändringen av en befintlig redovisningsstandard.

1.4 AVGRÄNSNING

Med denna uppsats vill vi ta reda på vilken eller vilka aktörer som har störst inverkan på FASBs beslutsprocess. Vår uppsats kommer bara att behandla den form av påverkan som olika aktörer har med hjälp av de så kallade comment letters som FASB uppmanar till allmänheten att skicka in när de publicerar ett standardförslag. Vi behandlar alltså inte den påverkan som genomförs med andra lobbyingmetoder exempelvis via massmedia, informella möten, officiella uttalanden från regeringen, SEC eller andra inflytelserika personer.

Vårt empiriska material består av comment letters som skickades till FASB angående Statement No 141 om redovisning av företagsförvärv, som FASB publicerade år 1999. Vi kommer bara att behandla den del av svaren som handlar om avskaffandet av poolningsmetoden. Det som omfattar andra delar av exposure draften, exempelvis redovisning av immateriella tillgångar eller hantering av goodwill, tas inte med i denna studie.

1.5 FORTSATT DISPOSITION

I kapitel 2 presenterar vi våra metodval och vårt tillvägagångssätt då vi genomfört vår studie. Kapitel 3 består av en genomgång av relevanta teorier inom området. I kapitel 4 presenteras vårt empiriska material. Kapitel 5 består av en diskussion där vi analyserar resultaten från vår empiriska undersökning med utgångspunkt i de presenterade teorierna. I kapitel 6 sammanfattas de slutsatser som vi dragit och avslutas med förslag på vidare forskning som kan bygga vidare på och utveckla denna studie.

2 METOD

I kommande kapitel redogör vi för de metodologiska valmöjligheter som vi ställts inför under uppsatsskrivandets gång samt motiverar de val vi har gjort. Kapitlet avslutas med ett avsnitt där vi diskuterar vår uppsats utifrån ett antal källkritiska aspekter.

2.1 VAL AV UNDERSÖKNINGSOMRÅDE

Intresset för ämnet som denna uppsats behandlar har byggts upp under magisterkursen i redovisning, som handlade om internationell redovisning. Vi har förstått att redovisning och upprättandet av redovisningsstandards idag inte bara handlar om innovationer på tekniska lösningar utan även om politik och maktspel, i synnerhet i USA. Vi kände därför att vi ville lära oss mer om detta politiska spel och beslöt att skriva uppsatsen inom det området.

Efter en noggrann litteratursökning där vi fått byta vinkel några gånger hamnade vi på rätt spår där vi hittade ett teoretiskt problem som vi ville utveckla. Vi förstod att det politiska spelet bakom redovisningen i USA är komplicerat. Valet av ämnesområde föll då på att utreda lobbyingen kring FASB och vad som påverkar organisationen till att fatta ett visst beslut.

2.2 FALLSTUDIE

För att illustrera uppsatsens teoretiska problem och för att kunna testa olika teorier valde vi att genomföra en fallstudie. Typiskt för en fallstudie är att den på ett ingående och systematiskt sätt undersöker och beskriver det som är specifikt för ett särskilt fall. (Bryman & Bell, 2005) Detta fall kan vara en viss organisation, en speciell person eller en specifik händelse i en organisation, exempelvis en beslutsprocess. (Jacobsen, 2002) Som fallstudieobjekt ville vi ha ett fall som varit kontroversiellt så det finns tillräckligt med empiriskt material för att genomföra en tillförlitlig studie. Vi ville även att fallet skulle vara avslutat så att vi kunde få möjlighet att dra slutsatser utifrån det slutgiltiga utfallet. Vi valde därför att titta på FASBs förslag att förbjuda poolningsmetoden vid redovisning av företagsförvärv eftersom förslaget var mycket omdiskuterat och kontroversiellt. Vi fann det därför intressant att undersöka vems åsikt som i slutändan fått genomslagskraft. Tack vare mailkontakt med representanter på FASB lyckades vi få tillgång till de comment letters som kommit in 1999 och vi fick därför tillgång till ett relevant empiriskt underlag.

2.3 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Vi inledde vårt uppsatsarbete med att göra en litteratursökning i olika litteraturdatabaser. För att skaffa oss en bred utgångspunkt valde vi att söka med relativt breda sökord dels för att få fram relevant material, dels för att skaffa oss en bred grund att arbeta vidare från.

Våra huvudsakliga sökverktyg är tidskriftkatalogerna ELIN och ABI/Inform. Vi har även sökt i bibliotekskatalogen LIBRIS där vi funnit någon enstaka bok som vi fann intressant. Inledningsvis sökte vi fritt med sökord som *accounting, international accounting, harmonization, international harmonization, convergence, IASB och FASB*. Dessa ord användes för att få fram material som rör harmoniseringsproblematiken i stort. Efter handledning kunde vi även spetsa vår litteratursökning genom att söka i specifika tidskrifter som är ledande inom ämnet.

När vi tagit del av ett antal artiklar som behandlar harmoniseringsproblematiken kunde vi allteftersom identifiera ett problemområde som vi ville inrikta oss mot och därmed begränsa och specificera våra sökord. Vi sökte vidare på sökorden *lobbying, politics, influence, power, USA och SEC*. Vi sökte även allmänt med hjälp av sökmotorn Google för att hitta FASBs och SECs officiella hemsidor.

Vidare sökte vi material genom att utgå ifrån författaren Stephen A. Zeff, som är en central och viktig författare inom vårt problemområde. Vi sökte på artiklar med Zeff som författare och använde även hans referenslistor som inspiration att söka vidare på. Denna ”ringar-på-vattnet”-teknik för att få fram referenser använde vi även på ett antal andra artiklar och hittade på så sätt relevant litteratur på området.

Artiklar och kurslitteratur från tidigare lästa kurser har också fungerat som en inspirationskälla för oss. Det är dessa som till stor del bidragit till vårt intresse för ämnet och därmed lett fram till idén till uppsatsen. Ett exempel på sådan kurslitteratur är Christopher Nobes bok *Comparative International Accounting* från 2006. Kapitel 9 i denna bok behandlar ämnet lobbying. Referenslistan till detta kapitel har också gett oss tips till intressanta artiklar och författare.

Slutligen gjorde vi en gallring av det funna materialet tillsammans med vår handledare så att endast det material som verkligen var användbart skulle vara kvar till studien. Utifrån denna litteratur kunde vi problematisera och formulera uppsatsens frågeställning.

Vårt empiriska material består av de comment letters som olika aktörer har skickat in till FASB i syfte att föra fram sin åsikt om förändringsförslaget. Dessa comment letters från 1999 kunde vi beställa efter mailkontakt med Stacey Sutay⁶ på FASB.

⁶ Stacey Sutay arbetar som Project Administration Staff på FASB.

2.4 DEDUKTIV ANSATS

Vid vetenskaplig forskning finns två huvudsakliga ansatser att utgå ifrån, deduktion och induktion. Skillnaden mellan dessa två ansatser handlar om i vilken ordning teori och empiri samlas in. Vid tillämpning av den deduktiva ansatsen har forskaren sin utgångspunkt i redan befintlig teori. Deduktiv forskning går ofta ut på att förbättra eller utveckla dessa teorier genom att formulera hypoteser som sedan ska förkastas eller accepteras med hjälp av det empiriska materialet. Med den induktiva ansatsen som utgångspunkt är förhållandet det omvända. Det aktuella problemet studeras här utan förankring i redan etablerad teori. Målet med forskningen är att producera ny teori. (Bryman & Bell, 2005)

I denna uppsats utgår vi ifrån den deduktiva ansatsen. Vi utgår alltså ifrån befintliga teorier och antaganden för att sedan jämföra dessa med vårt empiriska material för att på så sätt hitta svar till vår frågeställning.

Det teoretiska problemet, som vi har identifierat och som är utgångspunkten i denna uppsats, beror framförallt på att det råder oklarhet inom ämnet då olika forskare och vetenskapliga undersökningar visar motstridiga uppgifter, snarare än att ämnet är nytt eller utforskat. Vår förhoppning är att kunna bekräfta eller dementera de teorier som redan finns men även utveckla och förbättra dem med hjälp av de slutsatser vi drar utifrån vår studie.

Tidsaspekten har varit en avgörande faktor för oss i vårt val av ansats. Då vi bara har tio veckor till vårt förfogande för att färdigställa uppsatsen anser vi att deduktiv ansats är lämplig för oss då den är mindre tidskrävande än induktiv ansats. Vi tror att tio veckor är alltför lite för att hinna samla in tillräckligt mycket material för att kunna bygga en ny teori.

2.5 KVALITATIV ELLER KVANTITATIV METOD?

Inom samhällsvetenskapen finns enligt Bryman & Bell (2005) två olika datainsamlingsmetoder, kvalitativ och kvantitativ metod. Generellt brukar man säga att en kvalitativ studie är inriktad på ord och en kvantitativ studie är inriktad på siffror. Den kvantitativa forskningen brukar vara deduktiv, tyngden ligger på att pröva olika teorier. Kvalitativ forskningsmetod brukar vara teorigenererande, med ett induktivt synsätt på relationen mellan teori och forskning. Kvantitativa forskare vill ofta försöka generalisera den insamlade datan till en viss population medan kvalitativa undersökningar ofta syftar till att skapa förståelse för olika situationer.

Vi vill jämföra befintliga teorier på området med resultaten från vår uppsats för att på så sätt kunna bekräfta, förkasta eller utveckla dessa teorier. Vårt empiriska material består av ett stort antal enheter. Dessa vill vi undersöka för att kunna jämföra skillnader mellan olika aktörers

åsikter och inställningar i frågan. Vi har även en deduktiv ansats. Detta tyder på en kvantitativ datainsamlingsmetod. Vårt syfte är dock inte bara att avgöra vem/vilka som har inflytande över FASBs beslutsprocess, utan även att försöka skapa förståelse för vilka olika typer av aktörer som kan tänkas vilja påverka FASB och varför de vill det. Vi har genomfört en fallstudie genom att ha gått på djupet i en viss beslutsprocess. Detta tyder på en kvalitativ datainsamlingsmetod. Vår datainsamlingsmetod kan således inte definieras som renodlad kvalitativ eller kvantitativ.

2.6 DESKRIPTIV STUDIE

Ytterligare ett metodologiskt val är huruvida uppsatsen ska vara av deskriptiv eller normativ karaktär. En deskriptiv uppsats beskriver verkligheten så som den ser ut medan en normativ uppsats ger svar och lösningar till hur verkligheten bör se ut. Detta val avgörs genom uppsatsens syfte. (Bryman & Bell, 2005) Denna uppsats är deskriptiv då syftet är att beskriva vem eller vilka aktörer som har haft störst inflytande över FASBs beslutsprocess i fallet om poolningsmetoden. Vi ämnar alltså inte att diskutera om dessa aktörer bör ha störst inflytande eller om FASB i slutändan fattade ett korrekt beslut. Vi diskuterar inte lämpligheten i aktörernas inflytande och lägger alltså inte in någon värdering i de slutsatser vi kommer fram till. Detta eftersom den fråga vi vill besvara i sig inte är av normativ karaktär. Problemet beror på att det råder oklarhet i hur FASBs beslutsprocess ser ut i verkligheten eftersom olika studier pekar åt olika håll. Således blir vår uppsats deskriptiv.

2.7 URVALSMETODIK

Eftersom vi är begränsade i tid och resurser har vi inte möjlighet att inkludera alla comment letters som skickats till FASB angående avskaffandet av poolningsmetoden i vår empiriska undersökning. Vi blir därför tvungna att göra ett urval.

När man gör ett urval bör man, enligt Bryman & Bell (2005), börja med att definiera populationen. Populationen består av samtliga enheter som man gör urvalet ifrån. Då det sammanlagt skickades in 213 comment letters till FASB angående förslaget om att avskaffa poolningsmetoden består vår population således av 213 antal enheter. Det aktuella förslaget innehöll dock andra frågor utöver den om poolningsmetoden. Eftersom vi bara vill studera de comment letters som kommenterar just avskaffandet av poolningsmetoden sorterade vi inledningsvis bort alla som inte nämnt denna fråga. Därefter återstod 180 comment letters.

När populationen är definierad ska man uppskatta hur många enheter man har möjlighet att undersöka. Det går inte att exakt bedöma hur stort urvalets storlek bör vara för en viss undersökning. Ju större urvalet är desto större blir möjligheten att få ett representativt urval, vilket i sin tur leder till säkrare resultat. Samtidigt blir undersökningen alltmer tids- och resurskrävande ju fler enheter som undersöks. Urvalsstorleken blir således ofta en

kompromiss mellan tid, resurser och önskan om ett säkert resultat. (Bryman & Bell, 2005). Efter det att vi hade gått igenom det empiriska materialet och på så sätt skaffat oss en uppfattning om dess omfattning, bedömer vi att vi har möjlighet att gå igenom cirka 50 comment letters.

Vi vill att vårt urval ska uppvisa en proportionell representation av vilken typ av aktör som författarna till de inkomna comment letters representerar. Detta är relevant för oss då vi utgår ifrån att detta är en viktig faktor som påverkar inställningen till FASBs förslag. När man har sådana krav på urvalet brukar man säga att man stratifierar populationen utifrån ett visst kriterium (Bryman & Bell, 2005). Eftersom FASB delat in alla comment letters i olika kategorier baserat på vilken typ av aktör som de representerar, blev det förhållandevis lätt för oss att se till att aktörerna i vårt urval är proportionellt representerade. Genom att stratifiera alla comment letters försäkras vi oss om att urvalet är proportionellt med hela populationen, utifrån vårt stratifieringskriterium. Hur fördelningen blev visas i kapitel 4.

Därefter ska en lämplig urvalsteknik väljas. Det finns olika typer av urvalstekniker. En är sannolikhetsurval, vilket innebär att man tar ett stickprov med hjälp av en slumpmässig urvalsprocess. Varje enhet i populationen ska då ha samma möjlighet att komma med i urvalet. Vi valde att göra ett sannolikhetsurval då denna teknik gör det möjligt att dra slutsatser om hela populationen utifrån de svar vi fått fram från urvalet. Det går alltså att generalisera utifrån de svar man får fram. Vi har valt att göra den typ av sannolikhetsurval som kallas systematiskt urval. Det systematiska urvalet innebär att man väljer ut de enheter som ska inkluderas i undersökningen direkt ur populationen utan att ta hjälp av olika tabeller eller statistiska datasystem. Viktigt att tänka på när enheterna väljs ut är att det måste ske slumpmässigt, utan en bestämd ordning eller systematik. Annars finns risk att urvalet inte blir representativt. (Bryman & Bell, 2005)

Eftersom vår population slutligen bestod av 180 enheter valde vi ut var fjärde enhet och hade till slut ett urval bestående av 45 comment letters. Utöver de comment letters som vi fått fram genom det slumpmässiga urvalet har vi separat valt ut comment letters från de dåvarande fem största revisionsbyråerna, the Big 5, för att få fram deras åsikter och göra en separat bedömning av just den gruppen. De är betydligt färre i antal eftersom de har som policy att skicka ett officiellt comment letter som representerar hela företaget, samtidigt som de tycks ha stort inflytande både genom sin storlek och då de har ett stort antal mäktiga kunder. Sammanlagt består vårt urval alltså av 50 comment letters. Dessa presenteras i kapitel 4 och i Bilaga 1.

2.8 DOKUMENTSTUDIE

Vår empiriska undersökning är en så kallad dokumentstudie, vilket innebär att den empiriska undersökningen huvudsakligen bygger på material som inte skapats i syfte att vara föremål för vetenskaplig forskning. Ett dokument kan utgöra flera olika typer av datakällor, oftast material som är tryckta och finns bevarade och tillgängliga för en forskare. De dokument som generellt är av störst betydelse för forskning inom företagsekonomi är organisationsdokument. Dessa kan vara offentligt utgivet material såsom årsredovisningar, pressmeddelanden eller annonser men även icke-offentligt material exempelvis interna nyhetsbrev, mötesprotokoll eller korrespondens mellan personer inom eller utanför organisationen. (Bryman & Bell, 2005) I vårt fall utgörs dokumenten av comment letters som allmänheten skickat in till FASB. Enligt Bryman & Bell (2005) finns här anledning att diskutera hur representativa dessa dokument är för de organisationer som står bakom dem. Den person som formulerat ett comment letter för en organisations räkning kan själv ha en viss åsikt att förmedla och risken finns att denna åsikt inte är representativ för hela organisationen. Denna risk föreligger i vårt fall då vi inte vet hur skapandet av ett comment letter går till i varje organisation och om alla i organisationen får komma till tals. Vi bör även ifrågasätta om vi fått tillgång till alla relevanta dokument. (Bryman & Bell, 2005). Vi kan inte vara säkra på att FASB har gett oss tillgång till alla relevanta dokument, det vill säga alla comment letters som kom in angående förslaget om att avskaffa poolningsmetoden år 1999. Dessa aspekter bör finnas i åtanke när man läser resultatet av vår studie.

2.9 KÄLLKRITIK

Källkritiken är tänkt att fungera som en slags urvalsmetod där författaren gör en kritisk granskning av det material som samlats in under arbetets gång. Material som är irrelevant eller helt enkelt saknar kvalitet sorteras bort så att endast relevant litteratur och data ska finnas med i slutarbetet. Denna urvalsprocess är inte helt problemfri att göra. Därför kan fyra källkritiska kriterier användas: samtidskrav, tendenskritik, beroendekritik och äkthet. Även reliabilitet och validitet är viktiga faktorer som måste upprätthållas i en vetenskaplig studie och dessa faktorer är därför viktiga att ta med i beaktning vid granskningen av källorna. (Wiedersheim-Paul & Eriksson, 2001)

Samtidskrav innebär att en källa är aktuell och uppdaterad (Wiedersheim-Paul & Eriksson, 2001) vilket är något som vi har tagit i beaktning i vår studie till viss del. Lobbying på redovisningsområdet är en företeelse som pågått sedan början av 1970-talet. Därför är litteraturen från den tiden också relevant även om det har hänt en del på forskningsområdet sedan dess. Vårt empiriska data är från 1999, alltså från det år då förslaget om borttagandet av poolningsmetoden lades fram. Samtidskravet kan därför anses vara uppfyllt även för vårt empiriska material.

Tendenskritik innebär att man kritiskt granskar det incitament som legat bakom uppgiftslämnaren i dennes arbete. I vår empiriska studie är tanken att den data som vi samlar in ska vara subjektiv eftersom meningen med comment letter är att alla ska svara enligt sina egna uppfattningar och intressen. Kriteriet tendenskritik är därför inte relevant för vår empiriska studie.

Beroendekritik innebär att vi studerar om de uppgiftslämnare vi har är baserat på en gemensam källa. Det är för oss svårt att kontrollera detta eftersom många av de respondenter som skrivit comment letters liknar varandra och påverkar eventuellt varandra (till exempel kan revisorerna påverkas av en betydelsefull klient). Detta spelar dock mindre roll i vår studie eftersom vi undersöker ett kollektivt påverkande från en stor grupp och då gör det inte så mycket om de individuella svaren är beroende av varandra.

Äkthet innebär att en källa verkligen kommer från den som påstår sig stå bakom informationen. Detta kan vara ett problem vid internetkällor och vi har därför valt att begränsa denna typ av källa till några hemsidor, till exempel FASBs och IASBs officiella hemsidor och uppslagsverk. Den empiriska datan är levererad av FASB och ska vara från ett offentligt arkiv vilket ökar nivån på äkthet. Helt säkra kan vi dock inte vara eftersom vi måste förlita oss på att FASB har sänt oss korrekt information.

Reliabilitet innebär att studien inte får innehålla systematiska mätfel vilket betyder att vilken person som gör studien ska inte påverka det resultat som uppnås. Vårt empiriska material är officiellt och tryckt vilket förbättrar vår möjlighet att få hög reliabilitet. Det är alltså möjligt för någon annan att upprepa vår studie då vårt empiriska material är tillgängligt för andra. Materialet är skrivet på amerikansk affärsengelska och det finns en risk för feltolkning från vår sida, något som skulle kunna sänka reliabiliteten i vår studie. För att försöka undvika det problemet har använt oss av den webbaserade översättningsfunktionen Lexin⁷ samt FAR:s ordbok.

Validitet innebär att vi mäter det som vi utger oss att mäta. Vi har valt att bedöma olika aktörers påverkan på FASB genom att studera comment letters. Detta val har vi gjort då det ger oss ett definierbart och för oss tillgängligt empiriskt material. Men detta val begränsar även validiteten i vår studie då det finns andra faktorer, som kan ha stor påverkan på FASB, som vi på så sätt utesluter.

⁷ <http://lexikon.nada.kth.se/sve-eng.shtml>

3 TEORI OCH POLICY

I följande kapitel redogör vi för den teoretiska bakgrunden till vår frågeställning. Kapitlet inleds med en kort presentation av FASB, hur dess beslutsprocess ser ut och samarbetet med IASB. Därefter förs en diskussion om lobbying och dess betydelse för stiftandet av redovisningsregler i USA idag. Kapitlet avslutas med en redogörelse för olika teoretikers uppfattningar angående vilka aktörer som har störst inflytande över FASBs beslutsprocess.

3.1 FASB

FASB grundades 1973 och fick i uppdrag att utveckla och implementera redovisningsstandards för företag verksamma i USA. Organisationen är privatfinansierad genom donationer från marknadens aktörer såsom revisionsbyråer, industrin, investerare och andra kapitalmarknadsaktörer. Donationerna hålls kontinuerligt under övervakning och är begränsade för att inte FASBs oberoendeställning ska äventyras. (Zeff, 2006)

FASB har ända sedan starten varit den organisation som skapat redovisningsstandards för den privata sektorn på den amerikanska marknaden. FASB är officiellt accepterad av den amerikanska övervakningsmyndigheten SEC och av den amerikanska revisorsföreningen AICPA. SEC har makt att skapa lagar för redovisning i USA, enligt the Securities Exchange Act från 1934, och har den övergripande makten över FASB eftersom de har vetorätt och därmed möjlighet att ta tillbaka ett standardförslag som FASB lagt fram. (FASB, 2006)

FASBs övergripande mål är att etablera nya och förbättra befintliga redovisningsstandards. För att uppnå dessa mål arbetar FASB efter några specifika riktlinjer⁸:

- Förbättra nyttan med finansiell rapportering
- Hålla regelverket uppdaterat efter moderna sätt att driva företag
- Förbättra strukturen på standards om nödvändigt
- Arbeta för internationell konvergering
- Förbättra den allmänna uppfattningen av finansiell information och dess innehåll (FASB, 2006)

⁸ Fritt översatt av författarna.

3.1.1 DUE PROCESS PROCEDURE

FASB har en mer detaljerad beslutsprocess och en större budget än någon annan nationell standardsättare. (Zeff, 2006) Vid utformningen av en ny redovisningsstandard följer FASB vissa bestämda steg. Dessa steg kallas due process procedure och har till syfte att:

”permit timely, thorough, and open study of financial accounting and reporting issues and to encourage broad public participation in the process of establishing and improving standards of financial accounting and reporting.” (FASB, 1978)

Due process procedure går till så att FASB inledningsvis publicerar ett så kallat diskussions memorandum, som efteråt följs upp av en eller flera exposure drafts, det vill säga en publikation där ett förslag presenteras. Dessa exposure drafts brukar vara föremål för allmänhetens kommentarer, vanligast i form av comment letters. Slutligen publiceras ett final statement, en SFAS (Statement of Financial Accounting Standard), som då står som en slutgiltig standard som ska implementeras. (Brown & Feroz, 1992)

Innan FASB publicerar en exposure draft, som alltså är ett separat steg i due process procedure, ska vissa moment utföras. Dessa går enligt Nobes (2006) ut på att:

1. Upprätta en arbetsgrupp med experter som ska representera ett brett spektra av förarbetare, revisorer och användare av finansiell information. Denna grupp ska övervaka processen.
2. Göra en grundlig research på området.
3. Publicera ett diskussionsforum med möjliga lösningar som en grund för allmän diskussion.
4. Upprätta ett allmänt möte.
5. Publicera en exposure draft där ett förslag på en ny eller förändring av en befintlig standard presenteras. Denna exposure draft är öppen för allmänheten att kommentera på, generellt i form av comment letters.

Dessa arbetsmoment handlar främst om att skapa tillräckligt med underlag för att kunna presentera ett förslag som aktörer på marknaden sedan kan kommentera på. En exposure draft brukar generera mellan 300 och 400 comment letters. Kommentarererna kan variera i längd, vanligtvis är de två till tre sidor långa. Enligt Beresford & van Riper (1992) analyseras alla comment letters som skickas in noggrant och de utgör en viktig del i FASBs beslutsprocess.

3.2 PROJECT BUSINESS COMBINATIONS

I augusti 1996 startade FASB ett projekt angående redovisning av företagsförvärv, Project Business Combinations. Ett av syftena med projektet var att skapa harmonisering gentemot IASBs regelverk. Redan på 1960-talet lade APB (Accounting Principles Board), USAs dåvarande standardsättande organ, fram förslaget Opinion No 16 om redovisning av företagsförvärv. Opinion No 16 skulle bland annat minska möjligheterna för företag att redovisa enligt poolningsmetoden. Det förslaget hade dock mötts av ett stort motstånd och röstades vid tidpunkten ner. FASB inledde nu Project Business Combinations om redovisning av företagsförvärv med att på nytt överväga Opinion No 16. (FASB, 2006) Enligt Rundfelt (1999) påbörjades projektet troligen efter påtryckning från SEC. Under de senaste åren hade fler företag redovisat enligt poolningsmetoden än förvärvsmetoden om man ser till värde, något som länge hade varit ett problem för SEC. Därför är det troligt att SEC uppmuntrat FASB att förändra reglerna för redovisning av företagsförvärv och att minska användandet av poolningsmetoden. (Rundfelt, 1999)

Project Business Combinations kom att delas in i tre faser. Fas ett resulterade i att poolningsmetoden förbjöds. I fas två utökades samarbetet med IASB och förslag om förändringar för avskrivning av immateriella tillgångar och goodwill lades fram. Fas tre innebar ett ytterligare utökat harmoniseringsarbete mellan FASB och IASB för att deras regler för redovisning av företagsförvärv skulle bli alltmer lika.

Fas ett resulterade i att FASB gav ut Statement No 141 och 142 år 2001. Dessa statements innebar ett totalt förbud mot poolningsmetoden. Beslutet fastställdes i juni 2002. Statement No 141 och 142 medförde även nya direktiv för värdering av immateriella tillgångar och goodwill men dessa direktiv lämnades orörda vid första fasen i projektet och sköts kortsiktigt på framtiden till fas nummer två. (FASB, 2006)

3.2.1 STATEMENT NO 141

Publiceringen av Statement No 141 följde alltså APBs förslag Opinion No 16 från 1960-talet. Opinion No 16 hade tillåtit två metoder vid förvärv, förvärvsmetoden och poolningsmetoden. Ett antal kriterier skulle dock uppfyllas för att poolningsmetoden skulle få användas. Men FASB menade att Opinion No 16 behövde förbättras. Dels var jämförbarheten mellan olika förvärvssituationer dålig eftersom två olika metoder tilläts, dels var informationen kring de immateriella tillgångarna bristfällig och behövde förbättras. (FASB, 2006)

Statement No 141 skiljde sig från Opinion No16 på två huvudpunkter:

- Endast förvärvsmetoden tilläts vid förvärv och poolningsmetoden slopades helt.
- Immateriella tillgångar skulle redovisas separat om de uppfyller de så kallade ”contractual-legal criterion” eller ”separability-criterion”. (FASB, 2006)

Förbättringarna i dessa ändringar bestod i att de:

- Ger en bättre bild av den investering som gjorts i en förvärvad enhet
- Ökar jämförbarheten för finansiell information
- Ger mer komplett finansiell information och värdering (FASB, 2001)

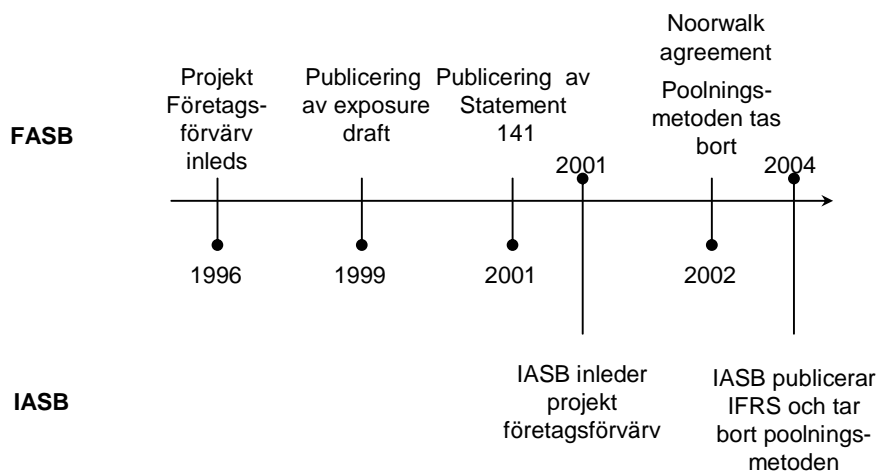
Statement No 141 trädde sedermera i kraft för förvärv som skett från den första juli 2001. (FASB, 2001)

3.2.2 SAMARBETE MELLAN FASB OCH IASB SOM EN DEL I PROJECT BUSINESS COMBINATIONS

2002 tillkännagav FASB officiellt sitt samarbete med IASB genom det så kallade Noorwalk Agreement. FASB och IASB skulle identifiera alla skillnader, katalogisera dessa och så småningom arbeta på att skapa ett gemensamt förhållningssätt. En kortsiktig målsättning var att skapa harmonisering på de områden där det skulle gå relativt enkelt att harmonisera. Det antogs att en bra lösning på de kortsiktiga problemen var att välja det bästa av US GAAP och IFRS för att på så sätt skapa ett slags supersystem. För att förbättra samarbetet och öka informationsflödet har både FASB och IASB representanter hos varandra och vissa styrelsemöten hålls gemensamt. IASB inledde Project Business Combinations i juli 2001. Första fasen i projektet resulterade i IFRS 3, som IASB gav ut i mars 2004. IFRS 3 tillåter endast förvärvsmetoden vid redovisning av företagsförvärv och kräver ett så kallat impairment test av all goodwill som uppstår efter att de materiella tillgångarna har värderats separat efter verkligt värde. IFRS 3 fick genomslagskraft genom att EU accepterade modellen och bestämde att alla noterade företag inom EU skulle redovisa enligt IFRS 3 efter första januari 2005. (Johnsson, 2002)

FASB och IASB beslöt att inleda den andra fasen i Project Business Combinations tillsammans (FASB, 2006). Den andra fasen i projektet går ut på att IASB och FASB samarbetar och tillsammans skapar ett nytt förslag. De comment letters som kommer in angående projektet går till FASB och IASB gemensamt. De publicerar dock varsin exposure draft för sina respektive standards. I denna fas arbetar båda ledningarna för tillämpningen av förvärvsmetoden och för att IFRS 3 och Statement 141 ska fortlöpa i sin helhet utan nya

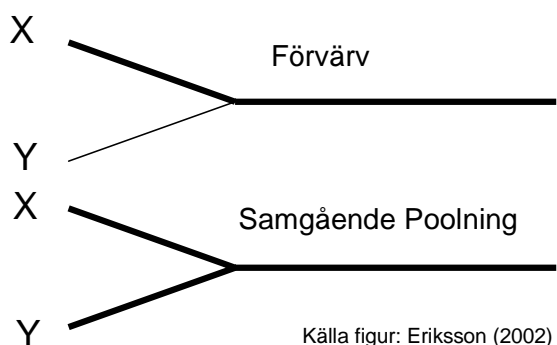
övervägningar. Målet är att slipa ner skillnaderna mellan de båda regelverken och minska undantagssituationer för att så småningom kunna utveckla en enda gemensam standard som kan användas internationellt. Det övergripande målet med fas två är att skapa ökad relevans, reliabilitet och jämförbarhet i den finansiella informationen. (FASB, 2006)



Tidsaxel: Utvecklingen mot Project Business Combinations

3.2.3 POOLNINGSMETODEN

Redovisning av företagsförvärv enligt poolningsmetoden innebär i princip en ren sammanslagning av två bolag där både tillgångar och skulder tas in till bokfört värde i koncernredovisningen. De inblandade bolagens respektive tillgångar och skulder omvärderas inte och koncernens egna kapital blir på så sätt en summering av de båda bolagens egna kapital före samgåendet. (Eriksson, 2002)



Genom att tillämpa poolningsmetoden identifieras ingen förvärvare och på så sätt blir inget bolag moderbolag till det andra. Det finns inget direkt förvärvspris som över- eller understiger värderingen av bolagen och därför uppstår ingen goodwill. Detta leder enligt Eriksson (2002) på sikt till sämre konkurrensvillkor gentemot företag som redovisar sina förvärv enligt förvärvsmetoden. FASBs förslag att slopa metoden byggs på argumentet att det alltid ska gå att identifiera en förvärvare vid alla förvärv, och därför utesluts poolningsmetoden.

3.3 LOBBYING

Begreppet lobbying är från början en amerikansk företeelse och innebär ”en bearbetning av beslutsfattare för att åstadkomma ett beslut i en viss riktning” (Nationalencyklopedin, 2006). Lobbying förekommer ofta i politiken och är en viktig del i beslutsprocessen i politiska sammanhang (Nationalencyklopedin, 2006).

Incitament till lobbying är en förväntan om framtida fördelar om ett visst beslut går igenom. Sutton (1984) menar att en aktör endast lobbar om det finns ett ekonomiskt intresse i lobbyingen. Ingen lobbar enligt Sutton (1984) med allmänhetens bästa för ögonen utan egenintresset styr ofta över en aktörs val att lobba eller inte.

Lobbaren bär alla kostnader själv för sin lobbyverksamhet. Det är svårt att bedöma exakt kostnad för en lobbyingkampanj då det i vissa fall inte går att definiera när en lobbyingkampanj är slut och vad resultatet av den blivit. Lobbyingkampanjer fortsätter ofta även efter att ett beslut i den aktuella frågan har fattats. Denna osäkerhet kan enligt Sutton (1984) leda till att aktörer i många fall undviker att lobba och att de endast väljer att ta den ekonomiska risken som lobbying medför i de frågor som har absolut störst påverkan på dem.

Lobbying förekommer i alla olika sammanhang där individer upplever att någon besitter makt över den. Alla individer, organisationer och företag etc. som har makt över andra är alltså ett potentiellt mål för lobbying. (Sutton, 1984)

Lobbying på redovisningsområdet har varit en vanligt förekommande företeelse i USA sedan 70-talet och utvecklingen går mot allt fler och mer omfattande lobbyingkampanjer. När FASB kommer med ett förslag på en ny redovisningsstandard eller vill förändra befintliga standards, så utsätts de för ett enormt lobbydrev av de aktörer som påverkas av dessa förändringar. (Zeff, 2005) FASB är inte det enda organ som lobbyingkampanjerna riktar sig mot när det gäller upprättandet av redovisningsstandards. Enligt Gorton (1991) är även SEC, och ledamöter i den amerikanska kongressen, föremål för lobbying i samband med att en standard ska skapas.

Från företagets håll är syftet med lobbying ofta vinstrelaterat. Deras resultaträkningar kan påverkas dramatiskt av förändringar i redovisningsstandards och de vill därför vara med och

påverka. Det finns en önskan av flexibilitet hos företagen i hur de ska sköta sin redovisning och när dessa utsätts för en viss inskränkning skapas ett incitament för företagen att lobba. (Nobes, 2006)

Ett exempel när politik och lobbying hade stor betydelse i processen att framställa redovisningsnormer är borttagandet av lagervärderingsmetoden LIFO (last-in-first-out) 1992. Canada och USA, där LIFO användes som värderingsmetod, gick i linje med IASBs förslag att förbjuda LIFO för att öka jämförbarheten. USA gick alltså i linje med IASB trots att IASBs egna medlemsländer, Korea, Japan, Tyskland och Italien, gick emot förslaget. Detta var en pinsam och politiskt ansträngd situation för IASB som fick gå i strid med sina egna medlemsländer för att anpassa sig till ett högre syfte och förbjöd LIFO efter omröstning. (Zeff, 2002)

3.4 VILKEN AKTÖR PÅVERKAR FASB?

Olika studier har visat på olika resultat om vilka aktörer som har inflytande över FASBs beslutsprocess. Nedan presenteras några av dessa studier.

3.4.1 SECs INFLYTANDE ÖVER FASB

SEC har ett stort inflytande och påverkar FASBs beslutsprocess eftersom de har möjlighet att stoppa en av FASB föreslagen standard i och med sin vetorätt. (FASB, 2006)

Ett fall som visar på SECs makt är förslaget om omfattande förändringar av SFAS 19 om redovisning för olje- och gasproducerande företag. I detta fall riktades den stora lobbyingen mot SEC, inte mot FASB. Företagen gick alltså direkt på SEC eftersom det är SEC som i slutändan är det avgörande bestämmande organet, i och med vetorätten. SEC höll då ett så kallat public hearing angående förslaget, något som är en ovanlig åtgärd från SEC. I slutändan avvisade SEC FASBs förslag. Enligt Gorton (1991) kan det bero på allt tryck som lobbykampanjerna utsatte SEC för, men det kan också vara så att all lobbying gjorde det möjligt för SEC att fatta ett beslut som man ville, men som man inte haft möjlighet till om man inte fått stöd från alla lobbygrupper. (Gorton, 1991) SEC (och även FASB) har alltså ett slags symbiosförhållande till lobbyinggrupperna.

Det finns dock exempel på när FASB har gått emot SECs åsikter och påverkats starkt av påtryckningar och lobbying från utomstående aktörer. Ett exempel på detta är vid regleringen av redovisning av marketable securities mellan 1990 och 1993. SEC och FASB drev en gemensam linje men utsattes för en starkt politisk påtryckning och en aktiv lobbyingskampanj från två senatorer, styrelseordföranden för ett stort amerikanskt försäkringsbolag samt representanter från den amerikanska bankföreningen. Även om FASB hade stöd från SEC i

denna fråga blev FASB så påverkade av den lobbyingkampanj som de utomstående aktörerna drev att de ändrade sig och gick emot SEC i frågan. Detta är enligt Zeff (2002) ett tydligt exempel på lobbyaktivitet från intressenter på marknaden, som lyckats och som haft en stor påverkan på FASBs beslutsprocess.

3.4.2 REVISORERNAS INFLYTANDE ÖVER FASB

1976 publicerades en rapport, den så kallade Metcalf Report, som visade att FASBs arbete i stor utsträckning påverkades av revisorer och att FASB dominerades av the Big 8. FASB motsatte sig dock denna kritik och hävdade att de var en öppen och objektiv organisation och att ingen speciell aktör eller grupp hade större inflytande över beslutsprocessen än någon annan (FASB, 1977). I samband med denna debatt genomförde Haring (1979) en studie för att testa hypotesen om revisorsfirmornas dominans. Resultatet av undersökningen visade på att det fanns ett direkt samband mellan FASBs och revisorsfirmornas ställning i de flesta frågor och att sambandet var statistiskt säkerställt. Harings undersökning bekräftade alltså hypotesen att revisorernas har större inflytande över FASB än andra aktörer.

3.4.3 FÖRETAGENS INFLYTANDE ÖVER FASB

Företagen har stort incitament att försöka påverka FASB i de fall som en förändring på redovisningsområdet kan leda till ekonomiska konsekvenser för deras verksamhet. Zeff (2002) beskriver förutom exemplet med marketable securities i avsnitt 3.4.1, ett annat exempel om redovisning av personaloptioner, där lobbying spelat stor roll och där de som påverkade FASBs beslut var företagen.

I början av 1990-talet presenterade FASB en exposure draft som gick ut på att personaloptioner skulle redovisas till verkligt värde i balansräkningen. Förslaget väckte stort motstånd, framförallt bland handelsbolag och entreprenörsbolag som befarade att förslaget skulle innebära stora ekonomiska konsekvenser för deras verksamhet. Exposure draften följdes av en stor lobbyingkampanj för att förslaget skulle slopas. Det kraftiga tryck som lobbyingen innebar ledde till att FASB var tvunget att dra tillbaka förslaget. Den dåvarande chefen för SEC menade att detta var en nödvändig åtgärd från FASBs sida för att inte äventyra företagens förtroende för FASB och andra privata standardsättare. (Zeff, 2002)

Brown & Feroz (1992) har undersökt huruvida företagen har möjlighet att påverka FASB och om denna påverkan från företag skiljer sig baserat på företagets karaktär och storlek. Studiens problemformulering är fokuserad på om företag påverkar FASB genom sina comment letters och om vissa påverkar mer än andra på grund av ekonomisk styrka. Studien visar att FASB i stor grad tar hänsyn till lobbyingkampanjer från företag. FASB påverkas av företagets comment letters men däremot påverkas de inte lika av alla företag. FASB påverkas mer av större och kapitalstarka företag och av företag som representerar konstitutioner än mindre

företag. Sambandet mellan högre omsättning och högre påverkan är alltså positivt. (Brown & Feroz, 1992)

3.5 LYSSNAR FASB PÅ COMMENT LETTERS?

Enligt Beresford & van Riper (1992), som varit i ledande positioner inom FASB, utgör allmänhetens comment letters en viktig del i FASBs beslutsprocess. På FASB hävdar man att alla synpunkter som framförs i comment letters tas i beaktande när de ska fatta ett beslut och att alla får lika chans att påverka (FASB, 1978). Enligt Korb & Vermeer (2001) har FASB dock mottagit kritik om att FASB ignorerar de kommentarer de får via comment letters.

Trots kritiken mot FASB menar Korb & Vermeer (2001) att trenden går mot att FASB i allt större utsträckning ändrar sina förslag efter det att allmänheten skickat in sina comment letters. Som exempel pekar de på två specifika fall:

- En exposure draft angående värdering av aktieoptioner ändrades väsentligt efter influenser av comment letters.
- Ett förslag om förändringar av redovisning av uppskjuten inkomstskatt drogs helt tillbaka efter det att FASB utsatts för omfattande lobbying.

Korb & Vermeer (2001) menar alltså att FASB allt tydligare visar att de är öppna för påverkan utifrån. På FASB anser man sig orättvist bedömd i frågan och de menar att det aldrig går att göra alla nöjda (Beresford & van Riper, 1992). FASB hävdar att de noggrant följer den del av beslutsprocessen som lyder:

”...to weight carefully the views of its constituents” (FASB, 1978)

Beresford & van Riper (1992) pekar på förändringarna i Statement No 93 om avskrivning för icke vinstdrivande organisationer och Statement No 96 om redovisning av inkomstskatt som bevis för sin sak. De menar att förändringar av dessa statements är resultaten av noggrann övervägning av allmänhetens kommentarer och utgör exempel på tillfällen då FASB försökt anpassa förslagen så att de ska tilltala de allmänna genomsnittliga åsikterna som kommit in.

Beresford & van Riper (1992) påpekar dock att de inte har skyldighet att följa allmänhetens kommentarer och åsikter utan att det i slutändan är FASB själva som måste fatta ett beslut och luta sig tillbaka mot sin mångåriga erfarenhet, kunskap och noga utförd research vid varje standardförändring. Som uttrycker de uttrycker det:

”...the ultimate determinant of concepts and statements...must be the FASB’s judgement based on research, public input, and careful deliberation, about the usefulness of the resulting information” (Beresford & van Riper, 1992)

3.6 MIXED POWER SYSTEM

För att identifiera vilka aktörer som har möjlighet att påverka FASBs beslutsprocess kan man dela in aktörerna runt FASB i olika grupper. Ett metodiskt sätt att identifiera olika grupper är att dela in aktörerna på marknaden enligt Cyerts & Ijiris (1974) tre huvudgrupper: användare av finansiell information, företag och profession.

- **Användare** utgör den del av marknaden som är förknippad med den finansiella rapporteringen på så sätt att de är beroende av den. Gruppen omfattas av aktieägare, både framtida och nuvarande, kreditorer, analytiker och allmänheten i stort.
- **Företag** är skapare av både den verksamhet som finansiell information byggs på, och av den finansiella rapporteringen.
- **Profession** är den grupp som reviderar den finansiella informationen. Gruppen utgörs av individuella revisorer, revisionsfirmor och controllers men även den bakomliggande maktstruktur som påverkar revisionsyrket.

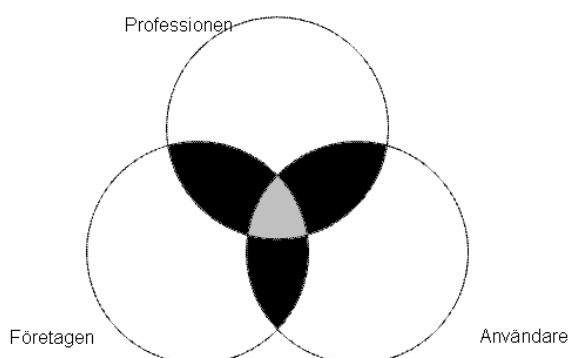
Enligt Cyerts & Ijiris teori räknas varken SEC eller regeringen till de grupper som har påverkan på FASB.

Enligt Hussein & Ketz (1991) har dessa grupper olika typer av verktyg för att påverka redovisningsreglerna och för att utöva lobbying mot FASB. Dessa olika verktyg visas i tabellen nedan:

Grupp	Individuell maktpåverkan
Användare	starkt kapital, styrka och enighet bland annat genom att de organiserar sig i yrkes-och branschorganisationen för finansiella analytiker FAF ⁹
Företag	ekonomiska resurser, tillgång till information, övertag på revisorerna eftersom de är uppdragsgivare, styrka och enighet genom olika organisationer och nätverk för affärsmän/kvinnor, exempelvis FEI ¹⁰
Profession	teknisk kunskap, bedriver och publicerar forskning, styrka och enighet genom organisationen AICPA ¹¹ , den amerikanska motsvarigheten till FAR

Tabell: Gruppernas lobbyverksamhet enligt Hussein & Ketz (1991)

Figuren nedan illustrerar hur olika typer av påverkan kan struktureras mellan dessa tre grupper. De vita fälten är det fält där varje aktör har sitt eget incitament att följa och de övriga grupperna inte på något sätt kan ställa sig bakom dennes agerande och försök till påverkan. De svarta fälten är när två grupper har samma gemensamma mål men den tredje gruppen vägrar ställa sig tillsammans med dessa. Det kan till exempel vara att företagen och professionen gemensamt är överens om vilken typ av information som ska presenteras och professionen vill skriva under men användarna är inte intresserad av den information som presenteras. Det kan också innebära att företagen och användarna är överens om vilken typ av finansiell information som ska presenteras men professionen vägrar att skriva under den. Sådana situationer leder till konflikter som kan ses som ett maktspel där varje aktör handlar i egenintresse. (Cyert & Ijiri, 1974)



Figur: Cyert & Ijiri (1974)

⁹ Financial Analysis Federation

¹⁰ Financial Executive Institute

Det finns dock situationer när alla är överens och dessa situationer representeras av det grå fältet i mitten. Där har företagen och användarna samma uppfattning om vilken typ av information de tycker att redovisningen ska innehålla och professionen är villig att skriva under denna information. När de tre grupperna är överens har de stor makt att styra utformningen av redovisningen (Cyert & Ijiri, 1974). Ett exempel på detta är enligt Hussein & Ketz (1991) redovisning av humankapital (Human Resource Accounting). Användare av redovisning efterfrågar inte sådan information, företagen är tveksamma och osäkra på hur denna typ av redovisning ska utformas och revisorerna har visat sig vara motvilliga till att revidera sådan information. Grupperna skulle alltså kunna komma överens om att inte redovisa humankapital.

Hussein & Ketz (1991) beskriver maktstrukturen mellan Cyerts & Ijiris grupper med begreppet "power-equivalence", maktjämslällhet. De menar inte att grupperna har samma möjlighet att påverka FASB men de menar att ingen grupp är stark nog att ensam kunna påverka. Minst två grupper måste ha samma mål för att de ska ha inflytande över FASBs beslutsprocess. Det rör sig alltså om ett slags kollektivt påverkande.

Beslutsprocessen kan därför ses som ett växelverkanssystem. Ett sådant system består av minst två aktörer som båda har något maktverktyg att påverka med: hot, erbjudanden, tekniskt kunnande etcetera. Eftersom de bara har möjlighet att påverka FASB om de arbetar tillsammans, måste de alltså samarbeta eller hitta en kompromiss för att få sin vilja igenom.

Enligt Hussein & Ketz (1991) kan skapandet av FASB ses som ett resultat av interaktion mellan de olika aktörerna, där FASB alltså ska fungera som en medlare dem emellan. Stora meningsskiljaktigheter mellan aktörerna kan dock leda till att staten tvingas gå in och styra systemet. Hussein & Ketz (1991) menar att man kan se skapandet av SEC som ett kontrollorgan som kan gå in och medla vid sådana konflikter.

¹¹ American Institute of Certified Public Accountants

4 EMPIRI

I detta kapitel presenterar vi en sammanfattning av resultaten från vår empiriska undersökning. En mer omfattande presentation av varje comment letter i vår undersökning finns i Bilaga 1.

4.1 COMMENT LETTERS

Det empiriska materialet i denna uppsats består av de comment letters som FASB mottog efter publiceringen av exposure draften angående Statement 141 Business combinations år 1999. Den aktuella exposure draften bestod av olika delar, så kallade Issues, vilka behandlade en fråga var. Issue 3 behandlade förslaget om borttagande av poolningsmetoden och löd som följer:

”This proposed statement would eliminate the use of the pooling-of-interest method to account for business combinations and require the purchase method to be used for all business combinations.”

*“Do you agree with the Board’s conclusion that all business combinations are acquisitions?
If not, why not?”*

Endast de comment letters som kommenterar Issue 3 i exposure draften behandlas i uppsatsen. I detta kapitel presenteras en kort sammanfattning av de comment letters som vi slumpmässigt valt ut till vår undersökning. En mer utförlig presentation av dem finns i Bilaga 1. För exempel på ett comment letter se Bilaga 2.

Vi har valt att presentera materialet genom att dela in det i fyra grupper: profession, företag, användare och övriga aktörer. När vi inledningsvis gick igenom det empiriska materialet uppskattade vi hur stor del av det totala antal comment letters som varje grupp representerade för att få ett representativt urval för varje grupp¹². Företagen stod för 38 procent av alla comment letters, användarna för 27 procent, professionen för 13 procent och övriga aktörer för 22 procent.

¹² Se avsnittet om urvalsmetodik i kapitel 2.

Vi vill således ha samma procentuella fördelning i vårt urval. Då vårt urval omfattar 45¹³ comment letters får vi följande fördelning: 17 comment letters från företag, 12 stycken från användare, 6 stycken från professionen och 10 stycken med författare som tillhör gruppen övriga aktörer.

4.2 PROFESSION

Denna grupp representeras av the Big 5, de fem största revisionsbyråerna på marknaden vid tidpunkten för den aktuella exposure draften samt övriga aktörer inom professionen såsom mindre revisionsbyråer, enskilda revisorer och andra revisorsorganisationer.

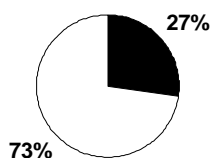
Gemensamt för the Big 5 är att de alla har skrivit längre och utförligare comment letters jämfört med de flesta andra aktörerna. De uttrycker och motiverar ofta sin ståndpunkt utifrån redovisningstekniska grunder, de väger för- och nackdelar mot varandra och är relativt försiktiga i sina uttalanden. Samtliga av the Big 5 förutom Arthur Andersen tar upp fördelen med att bara ha en tillåten redovisningsmetod och menar att de generellt är för FASBs förslag men ingen av the Big 5 är beredda att stödja det till hundra procent.

Gemensamt för de övriga inom professionen är att de på ett eller annat sätt uppger att de svarar med redovisningens bästa för ögonen. De uppger, liksom the Big 5, ofta redovisningstekniska motiv till sina ställningstaganden, men de är mer delade i sina åsikter. Några välkomnar förslaget och menar att FASB gör rätt som vill avskaffa poolningsmetoden, bland annat revisionsbyrån Grant Thornton som menar att fördelen med att endast tillåta en metod är tillräckligt för att motivera avskaffandet av poolningsmetoden. Andra är kritiska och uppmanar FASB att dra tillbaka förslaget. AICPA och AP&AS Committee menar exempelvis att det inte är möjligt att identifiera en förvärvare vid samtliga förvärv och anser därför att poolningsmetoden bör tillåtas även i framtiden.

¹³ 45 st. + 5 st. comment letters från the Big 5.

Som diagrammet nedan visar är en majoritet av professionen, 73 procent, emot förbudet mot poolningsmetoden medan 27 procent är för FASBs förslag.

Professionen

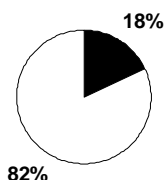


■ Ja till förslaget □ Nej till förslaget

4.3 FÖRETAG

Även bland företagen är en övervägande majoritet, 82 procent, motståndare till FASBs förslag. Bara 18 procent i denna grupp stödjer förslaget.

Företag



■ Ja till förslaget □ Nej till förslaget

Företagen uppger i flera fall skäl till sina åsikter som baseras på hur avskaffandet av poolningsmetoden skulle påverka deras verksamhet. De företag som är mest kritiska är framförallt företag inom teknikbranschen som alla uppger att förslaget skulle innebära förödande konsekvenser för deras verksamhet. De oroar sig för att färre förvärv och/eller samgåenden skulle äga rum om FASBs förslag går igenom. Ett exempel är Biotech Industry Organization, ett företag inom teknikbranschen, som uttrycker sig starkt i sin kritik och menar att elimineringen av poolningsmetoden skulle vara förödande för bioteknikindustrin. Guidant Corporation menar till och med att ett förbud mot poolningsmetoden skulle kunna vara till fara för allmänheten då en följd av förbudet skulle kunna bli minskat antal arbetstillfällen och högre priser på vissa varor för konsumenterna.

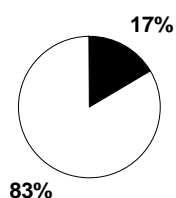
Företag inom andra branscher är relativt överens om att förvärvsmetoden är mest passande i de allra flesta fall och att poolningsmetoden, under de nuvarande reglerna, missbrukas och används även när det inte är lämpligt för att ge en rättvisande bild. Tidningsföretaget Journal Register Company menar till exempel att poolningsmetoden endast bör tillåtas då vissa kriterier uppnås och tycker att reglerna i Opinion No 16 är lämpliga. Men även bland dessa företag är det bara ett fåtal som stödjer förslaget fullt ut.

4.4 ANVÄNDARE

Användarna består av företag, privatpersoner eller organisationer som aktivt granskar finansiell information för värdering såsom banker, kreditinstitut, investerare och börsmäklare. Inom denna grupp är motståndet mot förslaget som tydligast. Hela 83 procent motsätter sig det. FASB får bara stöd från 17 procent av användarna. De uttrycker sig dock inte lika kritiskt som företagen gjorde.

Användarna framhåller i flera fall vikten av att redovisningen ska ge en rättvisande bild av olika händelser och de flesta menar att poolningsmetoden måste finnas kvar för att detta ska vara möjligt. American Bankers Association och Mellon Financial Corporation anser båda att förvärvsmetoden inte är tillräcklig för att representera alla typer av förvärv. Venture capital företaget Kleiner Perkins Caufield & Byers menar att redovisningens viktigaste uppgift är att lämna så korrekt information som möjligt om ett företag eller en affärshändelse. Därför är det viktigt att den metod används som är lämpligast i en viss situation. I vissa fall är det poolningsmetoden och därför anser de att den bör tillåtas även i framtiden. New York State Banking Department är de enda i denna grupp som ställer sig bakom FASBs förslag. De menar att det är fördelaktigt om alla redovisar enligt samma metod. Detta medför ökad jämförbarhet av finansiell information vilket de anser är eftersträfvansvärt.

Användare

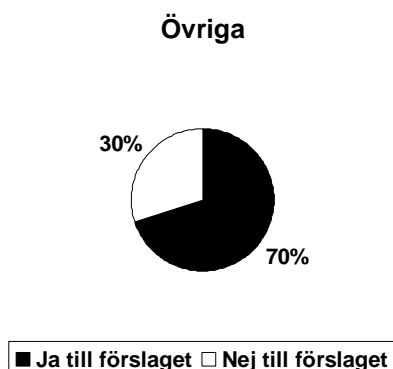


■ Ja till förslaget □ Nej till förslaget

4.5 ÖVRIGA AKTÖRER

Denna grupp består bland annat av akademiker, privatpersoner, politiska partier, statliga verk etcetera. Gruppen skiljer sig markant från de andra grupperna när det gäller inställningen till FASBs förslag. Som diagrammet nedan visar är de övervägande positiva till förbudet mot poolningsmetoden.

Nästan alla av dem inom denna grupp som är för förslaget menar att fördelen med att ha endast en tillåten metod är det huvudsakliga skälet till deras inställning. Vid Florida Atlantic University menar de att alla åtgärder som minskar möjligheten för företag att välja redovisningsmetod är positiva då det medför en mer jämförbar finansiell information. De anser också, liksom University of Northern Colorado, att det alltid går att identifiera en förvärvare. Bland dem som är negativa till förslaget hittar vi den amerikanska senaten och den amerikanska handelskammaren. De befarar att ett förbud mot poolningsmetoden skulle slå hårt mot företag inom vissa branscher och att den föreslagna redovisningsregeln skulle medföra att vissa förvärv inte genomförs. Båda två uppmanar därför FASB att arbeta om förslaget.

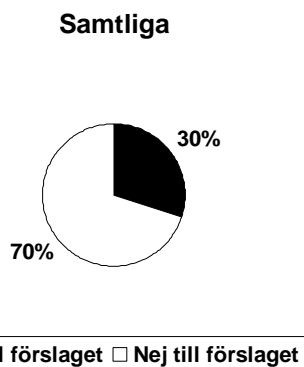


5 ANALYS

I detta kapitel analyseras resultaten av vår empiriska undersökning med utgångspunkt i de teorier som presenterats i kapitel 3. Med hjälp av denna analys försöker vi finna svar på vår frågeställning och uppfylla uppsatsens syfte.

5.1 INLEDANDE DISKUSSION

Med facit i hand vet vi att FASBs förslag gick igenom och att FASB officiellt slopade poolningsmetoden år 2002. Detta trots att tre av de fyra grupperna, som vi presenterat i föregående kapitel, var övervägande emot förslaget. Vi kan även konstatera att hela 70 procent av samtliga comment letters som ingått i vår undersökning var emot förslaget om att helt eliminera poolningsmetoden som tillåten redovisningsmetod, vilket redogörs för i tabellen nedan.



Den direkta uppfattningen är att detta förslag inte var föremål för ovanligt stor påverkan från utomstående aktörer, i alla fall inte i form av comment letters. Det var något som vi hade trott från början eftersom frågan om poolningsmetoden är kontroversiell och eliminering av denna metod skulle innebära stora förändringar. Exposure draften genererade totalt 213 comment letters och enligt FASB är det inte ovanligt att en exposure draft genererar mellan 300 och 400 comment letters. Dessutom kommenterade inte alla 213 comment letters på Issue 3 i exposure draften, alltså den del som handlade om poolningsmetoden.

Det finns dock andra möjligheter att påverka och bedriva lobbying än genom comment letters. Vi har tidigare i denna uppsats redogjort för att det finns tvivel på huruvida FASB verkligen är öppna för och tar hänsyn till de kommentarer som de får via comment letters. Det är möjligt att de aktörer som hade starka åsikter i frågan försökte göra sin röst hörd på annat sätt, om de inte har tilltro till FASBs öppenhet för kommentarer via comment letters.

5.2 VILKA LYSSNADE FASB PÅ?

Som vi kunde konstatera i kapitel 4 var de olika aktörerna relativt eniga när det gällde inställningen till FASBs förslag om att förbjuda poolningsmetoden. Vad kan vi då säga om de olika aktörernas inflytande över FASB?

5.2.1 PROFESSIONENS INFLYTANDE ÖVER FASB

I denna grupp är majoriteten emot förslaget. De flesta inom professionen uppger dock att de stödjer förslaget i stort och att anser att det är fördelaktigt att endast tillåta en metod för redovisning av företagsförvärv. Flera i denna grupp anger den internationella harmoniseringen som ett argument för att motivera borttagandet av poolningsmetoden.

Samtliga av The Big 5 anser att förslaget är bra men ingen av dem vill stötta förslaget till hundra procent, då de anser att vissa förvärv fortfarande kan definieras som samgåenden och där ingen förvärvare kan identifieras. De anser därför att förvärvsmetoden bör utvecklas till att kunna omfatta dessa typer av förvärv eller att man bör begränsa möjligheterna ytterligare att kunna redovisa enligt poolningsmetoden.

Denna inkonsekvens i svaren kan tolkas på flera sätt men många uttrycker harmoniseringen som en viktig utgångspunkt och därför är det relevant att analysera kring detta.

Professionen anser att harmoniseringen är viktig och att arbetet med harmonisering över gränserna går framåt. Revisorerna är en grupp som särskilt gynnas av internationell likriktning på grund av att deras arbete blir enklare att hantera med internationella koncerner samt att deras verksamheter finns ofta i många länder och det är kostnadseffektivt att alla använder samma system. Det verkar som att ingen inom professionen vill vara emot harmoniseringen utan vill verka positiva till den frågan. Vi tror att det kan vara orsaken till deras försiktighet gentemot borttagandet av poolningsmetoden. Detta är intressant för trots att deras åsikter i slutändan är emot förslaget är deras svar mycket mer nyanserade än de andra grupperna och de uttrycker sig betydligt mer försiktigt. Samtliga anser att förslaget måste omarbetas för att kunna förbättra redovisningen i USA.

De flesta revisorerna har utformat sina kommentarer utefter vad som är bäst för marknaden och för redovisningen. Denna grupp verkar alltså inte enbart vilja påverka FASB med syfte att främja den egna verksamheten. Revisorerna anger ofta redovisningstekniska och principiella skäl för att motivera sin ståndpunkt och styrker sina argument genom att visa på hur olika lösningar kan vara bra eller dåliga för marknaden och för redovisningen. Professionen tycks således försöka påverka FASB att få fram den bästa tekniska lösningen.

Eftersom majoriteten av revisorerna gick emot förslaget och föreslog förändringar, drar vi slutsatsen att professionen som grupp inte hade möjlighet att påverka FASBs beslutsprocess i den aktuella frågan.

5.2.2 FÖRETAGENS INFLYTANDE ÖVER FASB

Företagen som grupp är relativt homogen i sina åsikter, hela 82 procent av denna grupp är emot FASBs förslag. En typ av företag som vi kan konstatera är särskilt kritiska till förslaget teknikföretagen. Merparten av dessa uppger att eliminering av poolningsmetoden skulle påverka deras verksamhet på ett negativt sätt. De menar att de är beroende av att kunna genomföra samgåenden för att få kapital så att de ska kunna utveckla verksamheten. Många av dessa företag är därför minst sagt upprörda över förslaget.

Vi kan alltså dra slutsatsen att de flesta av företagen är emot borttagandet av poolningsmetoden och att det till viss del beror på vilken bransch man tillhör som påverkar hur man har tyckt i frågan. Samtliga företag har svarat med den egna verksamheten i åtanke och vad som blir bäst för den egna organisationen. Det stöder alltså teorin om att företagen lobbar i egenintresse och inte med marknadsens eller redovisningens bästa i åtanke.

Det är tydligt att företagens generella åsikt är att poolningsmetoden inte ska tas bort. Eftersom den ändå togs bort kan vi konstatera att FASB inte tog hänsyn till företagens comment letters. Företagen som grupp hade i detta fall alltså ingen effekt på FASBs beslutsfattande.

5.2.3 ANVÄNDARNAS INFLYTANDE ÖVER FASB

Även majoriteten av användarna var negativa till förslaget. Användarna motiverar sina åsikter med att poolningsmetoden ger en mer rättvisande bild av vissa typer av förvärv. Eftersom deras arbete handlar om att värdera och tolka den finansiella informationen så är de rädda för att viss information som är viktig för värderingsarbete kommer att falla bort och försvinna genom borttagandet av poolningsmetoden. Att användarna är så pass negativt inställda är intressant då de mer än någon annan grupp (även mer än revisorerna) är positiva till internationell harmonisering av redovisningsregler. Ett av huvudargumenten i debatten om internationell harmonisering är ju att underlätta för investerare och öka möjligheten att investera i utländska företag. Harmoniseringen kan sägas vara till för användarnas skull och

borttagandet av poolningsmetoden är ett steg i riktning mot ett mer internationellt harmoniserat regelverk. Trots detta är användarna emot förslaget. När det väl kommer till kritan är de alltså inte villiga att göra några eftergifter.

Teorin om att lobbying handlar om att gynna sitt eget syfte kan alltså bekräftas på denna grupp. De utformar sina comment letters helt efter eget syfte och vad som deras verksamheter behöver.

Eftersom majoriteten av användarna gick emot förslaget och föreslog vissa förändringar, drar vi slutsatsen att inte heller användarna som grupp hade möjlighet att påverka FASBs beslutsprocess.

5.2.4 ÖVRIGA AKTÖRERS INFLYTANDE ÖVER FASB

Vid utformningen av det empiriska underlaget insåg vi att det är relevant att även redovisa de comment letters som kom från övriga aktörer på marknaden. Vi redovisade därför även en fjärde grupp, denna kallar vi övriga aktörer.

Gruppen med övriga aktörer skiljer sig markant från de föregående tre grupperna då en övervägande majoritet, 70 procent, stöder förslaget om borttagandet av poolningsmetoden. Denna grupp är den som bör vara mest objektiva i frågan och handlar efter en objektiv syn på redovisningen och ser till marknads bästa, eftersom de inte har en egen verksamhet som direkt påverkas av hur redovisningsreglerna utformas.

Denna grupp är alltså den enda som till majoritet stödjer förslaget och slutsatsen kan möjligtvis dras av att det beror på deras objektivitet. I likhet med FASB har de övriga aktörerna kommit fram till att eliminering av poolningsmetoden är viktigt för att på sikt skapa enhetliga och internationellt jämförbara redovisningsregler och stödjer förslaget på tekniska grunder. Akademikerna inom denna grupp är de som till störst majoritet har varit positiva till förslaget. Det skulle kunna bero på ett stort tekniskt kunnande.

Vi kan alltså se att gruppen med övriga aktörer har instämt med FASB. Vi kan däremot inte, genom denna studie, bekräfta att de har påverkat FASBs beslutsprocess.

5.3 MIXED POWER SYSTEM

Cyert och Ijiri (1974) delade in marknaden i tre grupper: profession, företag och användare. Enligt Hussein och Ketz (1991) kunde dessa grupper identifieras som de som, tillsammans i ett så kallat mixed power system, påverkar utformningen av redovisningen. Skapandet av FASB skulle enligt dessa forskare ses som ett resultat av interaktionen mellan dessa grupper.

Den första frågan vi ställer oss är om denna indelning är lämplig när det gäller att identifiera olika grupper av aktörer som påverkar FASB.

Efter att ha delat in alla comment letters enligt Cyerts och Ijiris (1974) teori kan vi konstatera att dessa grupper är relativt homogena. Samtliga grupper är överens till omkring 80 procent. Vår empiriska undersökning kan alltså i stor utsträckning ge stöd åt denna indelning. Hussein och Ketz (1991) hävdade att relationen mellan dessa grupper kan beskrivas som power equivalence, där varje grupp för sig har begränsad makt att påverka utformningen av redovisningsregler men att de tillsammans har de stor möjlighet till påverkan. Denna uppfattning måste vi dock ifrågasätta. Vår studie visar på en tämligen stor enighet de tre grupperna emellan. Trots detta har FASB inte låtit sig påverkas.

5.4 SECs INFLYTANDE ÖVER FASB

Ytterligare en intressant fråga är hur stor egen makt som FASB egentligen har. Vi har redogjort för teorier och studier som visar att SEC har stort inflytande över FASB. Är det så att FASBs makt urholkas i och med SECs vetorätt gentemot dem? Vi har gett exempel på fall där de flesta lobbyingkampanjer riktades direkt mot SEC, bland annat vid frågan angående redovisning för olje- och gasproducerande företag. Vidare finns det de som hävdar att FASB lade fram förslaget om att eliminera poolningsmetoden efter påtryckning från SEC. Vår studie kan varken bekräfta eller förkasta denna teori då vi inte haft möjlighet att undersöka vilken påverkan som SEC utsatts för, eller huruvida SEC pressat FASB i denna fråga.

5.5 FÖLJER FASB DUE PROCESS PROCEDURE?

Vi kan konstatera att FASB följt due process procedure på så sätt att de publicerat en exposure draft och låtit allmänheten kommentera den via comment letters. Därmed har FASB följt de krav som ställs på dem. Som sagt så har ju inte FASB någon skyldighet att strikt följa de synpunkter som framförs i comment letters. I FASBs föreskrifter står enbart att de ska ”... *weight carefully the views of its constituents*”, en relativt vag och otydlig föreskrift vilket gör det svårt att kontrollera huruvida den följs eller inte.

Frågan om FASB lyssnar på de kommentarer som de får in via comment letters är inte helt enkel att svara på eftersom svaret på denna fråga inte behöver avspegla sig i hur den slutgiltiga standarden utformas. Det är alltså fullt möjligt att FASB tar till sig av alla kommentarer och analyserar dem men att de ändå väljer att gå emot de åsikter som framförs i majoriteten av alla comment letters, då de bedömer att deras förslag trots allt är det mest korrekta. Det är ju trots allt FASB som i slutändan ska fatta och kunna stå för sitt beslut.

5.6 DUE PROCESS PROCEDURE – ETT SPEL FÖR GALLERIET?

Vi kan inte bekräfta om FASB lyssnar eller inte lyssnar på en specifik grupp. Vi kan dock bekräfta att ingen de första tre grupperna lyckades påverka FASBs beslut. Resultaten från vår studie kan inte heller bekräfta om den fjärde gruppen med övriga aktörer hade inflytande över FASB eller inte. De kan ha haft ett avgörande inflytande men det kan även vara en tillfällighet att de tyckt som FASB i just det här fallet.

Vi ställer oss dock frågan vad som hade hänt om den övriga gruppen också hade varit emot förslaget. Hade det påverkat utgången? Detta kan vi bara spekulera i vilket ger oss två olika möjliga utfall:

1. att de hade följt svaren från den övriga gruppen och deras påverkan blev så stor att FASB inte kunde stå emot utan ändrade förslaget och behöll poolningsmetoden. Detta skulle ha gett oss en möjlighet att bekräfta att FASB faktiskt lyssnar på vissa lobbygrupper.
2. att de ignorerade även denna grupp vilket hade gett oss en möjlighet att bekräfta att FASB bortser från alla comment letters och att due process procedure endast är ett spel för galleriet för att få FASB att framstå som ett organ som är öppet för påverkan utifrån.

I fallet kring poolningsmetoden tycks FASB ha drivit sin egen linje trots att due process procedure genomförts enligt föreskrifterna. Hade FASB bestämt att driva igenom förslaget redan när det presenterades i exposure drafen? Genomfördes due process procedure bara för sakens skull och var hela processen isåfall endast ett spel för galleriet? Detta är en möjlig förklaring om man generaliserar kring resultaten i vår studie, men det är inget som vi säkerhet kan bekräfta utifrån denna studie. Resultaten från vår undersökning pekar dock åt det hållet.

Ytterligare en intressant fråga är varför FASB valde att gå emot marknadens åsikter i frågan om poolningsmetodens vara eller icke vara. Var FASB så hängivna harmoniseringsarbetet tillsammans med IASB att de redan hade bestämt att poolningsmetoden skulle förbjudas? Var harmoniseringsarbetet av så stor vikt för FASB att det var viktigare att driva igenom än att lyssna på kommentarer från den amerikanska marknaden? I så fall kan man undra om harmoniseringsarbetet är viktigare för FASB än kvaliteten på redovisningen.

6 SLUTSATS

I detta sista kapitel sammanfattar vi de slutsatser som vi har kunnat dra utifrån vår studie. Avslutningsvis ger vi förslag på intressanta närliggande forskningsfrågor.

Vi har, efter att ha genomfört denna studie, inte möjlighet att svara på frågan om vilken aktör som påverkar FASB. Vi kan dock konstatera att varken användare, företag eller profession har lyckats få FASB att omarbete sitt förslag genom comment letters. FASB har gjort tvärtemot vad majoriteten av dessa grupper har velat.

Däremot kan vi konstatera att FASB och gruppen med övriga aktörer, som till stor del består av akademiker, har tyckt lika i frågan. Vi kan genom detta dock inte utgå från att denna grupp har haft någon påverkan genom sina comment letters utan detta kan bero på att gruppen övrigt har tyckt som FASB och att det inte har spelat någon roll i FASBs beslutsfattande. Vi kan heller inte veta vad utfallet hade blivit om gruppen övriga hade gått emot FASB.

För att återknyta till vårt syfte med uppsatsen som handlade om att ”... *bidra till klarhet och förståelse för vilken eller vilka aktörer som påverkar FASB...*” har denna studie kunnat bidra med ytterligare en undersökning som visar hur olika grupper påverkar FASB. Vi har kunnat ställa oss till den sidan av forskare som menar att FASB inte tar till sig kritik och lobbyingkampanjer utan tar sina beslut efter eget beslutsfattande utan yttre påverkan. Vi har kunnat bekräfta att de tre grupperna i mixed power system inte har kunnat influera FASB, varken var för sig eller tillsammans.

Vi har dessutom kunnat modifiera och utveckla Cyerts & och Ijiris teori om de tre grupperna som påverkar FASB genom att komplettera den med ytterligare en grupp, övriga aktörer. Denna fjärde grupp visade sig vara en relativt homogen grupp vars åsikter stämde överens med FASB i frågan om poolningsmetoden och därmed kan ha haft ett visst inflytande över FASBs beslutsprocess.

Vi bidrar alltså med ytterligare forskning om FASBs beslutsprocess och om vem eller vilka som har möjlighet att påverka den men vi påstår inte att vi har det slutgiltiga svaret utan anser att ämnet kan utforskas vidare.

6.2 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING

Förslag till fortsatt forskning skulle kunna vara att återigen utreda om FASB har tagit till sig påverkan men för ett annat fall än det som utreds i denna uppsats. Eftersom denna studie bidragit med ytterligare indicier till forskningen om hur det förhåller sig kan ännu en studie om ett förändringsförslag vara intressant. Även om forskningen i dagsläget är spretig så bidrar det till klarhet att fler och fler undersökningar pekar åt samma håll.

Ytterligare ett förslag till fortsatt forskning är att studera due process procedure för att utreda om det endast är ett luftslott som FASB har byggt upp eller om det finns exempel på där due process procedure verkligen har följts och gett ett utslag som någorlunda avspeglar vad marknaden tycker. Eftersom det finns indicier från vår utredning om att due process procedure inte är vad den utger sig för att vara och de comment letters som kommer in inte tas med i beräkningarna när ett beslut fattas, finns det utrymme att utreda denna process ytterligare.

KÄLLFÖRTECKNING

Artsberg, K. (2002). Striden om makten över redovisningen, *Balans*, nr 4.

Beresford, D. R. & van Riper, R. (1992). The not so mysterious ways of FASB. *Journal of Accountancy*, February.

Brown, L. D. & Feroz, E. H. (1992). Does the FASB listen to corporations? *Journal of Business Finance and Accounting*, 19(5) September.

Bryman, A. & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Liber Ekonomi: Malmö.

Cyert, R. M. & Ijiri, Y. (1974). Problems of Implementing the Trueblood Objectives Report - Studies on Financial Accounting Objectives. *Journal of Accounting Research*, vol 12.

Ding, Y. & Jeanjean, T. & Stolowy, H. (2005). Why do national GAAP differ from IAS? The role of culture. *The International journal of accounting*, vol 40, Issue 4.

Eriksson, L. (2002). *Koncernredovisning 2002*. Studentlitteratur: Lund.

FASB (2006). *FASB Project updates Business combinations: Applying the acquisition method joint project of the IASB and FASB*. http://www.fasb.org/project/bc_acquisition_method.shtml (nerladdad 06-12-02).

FASB (2001). *FASB Summary of Statement No 141 Business combinations*. www.fasb.org/st/summary/stsum141.shtml (nerladdad 06-11-29).

FASB (1978). Financial Accounting Standards Board 1978a Rules of procedure, Amended and restated.

FASB (1977). Financial Accounting Foundation-Financial Accounting Standards Board. Statement of position on study entitled, the Accounting Establishment, Washington DC.

Gorton, E. D. (1991). The SEC decision not to support SFAS 19: A case study of the effect of lobbying standard setting. *Accounting Horizons*, March.

Haring, J. R. Jr. (1979). Accounting Rules and the Accounting Establishment. *Journal of Business*, vol 52, no 4.

- Held, D. & McGrew, A. (2002). *Governing Globalisation, Power, Authority and Global Governance* Polity Press: Malden.
- Herz, R. H. & Petrone, K. R. (2005). International convergence of accounting standards – perspectives from the FASB on challenges and opportunities. *Northwestern Journal of International Law and Business*, Spring, no 3.
- Hussein, M. E. & Ketz, J. E. (1991). Accounting standardsetting in the US: An analysis of power and social exchange. *Journal of Accounting and Public Policy*, vol 10, p 59-81.
- Jacobsen, D. I. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Studentlitteratur: Lund.
- Johnsson, J. (2002). *FASB works with IASB toward Global convergence FASB Report*, November 27.
- Korb, P. J. & Vermeer, T. E. (2001). FASB listens. Really! *The CPA Journal*. vol 71, Issue 7.
- Lekwall, P. & Wahlbin, C. (1993). *Information för marknadsföringsbeslut*. Högsbo Grafiska AB: Göteborg.
- Nationalencyklopedin (2006).
www.nationalencyklopedin.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=243846 (nerladdad 2006-12-05).
- Nobes, C. & Parker, R. (2006). *Comparative International Accounting*. Financial Times Prentice Hall: New York.
- Runfelt, R. (1999). FASB föreslår att poolningsmetoden avskaffas. *Balans*, nr 6-7.
- Solomons, D. (1978). The politicization of accounting. *Journal of Accountancy*, November.
- Sutton, T. G. (1984). Lobbying of accounting standard-setting bodies in the UK and USA: A downsian analysis. *Accounting, Organizations and Society*, vol 9, no 1.
- U.S Senate (1976). The accounting establishment. A staff study prepared by the subcommittee on governmental operations, 94th congress, 2nd session, December, Washington DC: Government printing office.
- Wiedersheim-Paul, F., Eriksson, L. T. (2001). *Att utreda forska och rapportera*. Liber Ekonomi: Karlshamn.

Zeff, S. A. (2006) kapitel 9 i Nobes, C. & Parker, R. (2006). *Comparative International Accounting*. Financial Times Prentice Hall: New York.

Zeff, S. A. (2005). Evolution of US GAAP, Political forces behind professional standards. *The CPA Journal*, February.

Zeff, S. A. (2002). Political lobbying on proposed standards: A challenge to the IASB. *Accounting Horizons*, vol 16, no 1, March.

BILAGA 1

PROFESSION

PriceWaterhouse Coopers

PWC anser inte att alla samgåenden bör definieras som förvärv. De menar att det även fortsättningsvis bör gå att skilja på förvärv och samgåenden. Samgåenden av två bolag med likvärdiga värden och då båda bolagen behåller kontrollen över den egna enheten, så kallade equals, bör inte definieras som förvärv. I dessa fall bör poolningsmetoden vara tillåten. PWC håller dock med om att det blir enklare med endast en tillåten metod för redovisning av företagsförvärv men de anser att en viktig och användbar metod skulle försvinna genom förslaget.

PWC uppmuntrar FASB att överväga förslaget på nytt och säger alltså nej till förslaget.

KPMG LLP

På KPMG menar man att man generellt stödjer FASBs förslag om att det bara ska finnas en tillåten metod och de anser att man bör försöka minska användandet av poolningsmetoden. De anser att sammanslagningar av två företag i de flesta fall kan definieras som förvärv och bör därför redovisas enligt förvärvsmetoden. Men de anser inte att poolningsmetoden ska förbjudas fullt ut. Enligt KPMG bör poolningsmetoden få finnas kvar vid så kallade true mergers, det vill säga de fall då man inte kan identifiera en förvärvare, för att redovisningen ska spegla verkligheten och ge en rättvisande bild av händelsen.

KPMG motsätter sig därför FASBs förslag om att förbjuda poolningsmetoden.

Deloitte & Touche LLP

På Deloitte & Touche anser man att det finns fördelar med att bara ha en tillåten metod för redovisning av företagsförvärv. De menar att förslaget är ett steg mot internationell harmonisering, vilket de ser som en oerhört viktig utveckling. De vill dock tillåta poolningsmetoden i vissa få undantagsfall, vid samgåenden av equals, då detta skulle ge en mer rättvisande bild av händelsen.

Deloitte & Touch stödjer alltså inte FASBs förslag.

Arthur Andersen LLP

Arthur Andersen är negativt inställda till FASBs förslag. De menar att förvärvsmetoden och poolningsmetoden speglar olika typer av händelser och bör alltså finnas kvar för att skapa rättvisande bild.

På Arthur Andersen vill man alltså ha kvar poolningsmetoden och motsätter sig FASBs förslag.

Ernst & Young

Ernst & Young delar FASBs uppfattning om att det är viktigt med enhetliga regler och tror att det kan vara en fördel att bara ha en tillåten metod. Men de anser att förvärvsmetoden bör förbättras för att passa alla situationer och typer av förvärv. Innan dess kan de inte stödja förslaget. Att förbjuda poolningsmetoden idag är att gå alltför snabbt fram, anser Ernst & Young.

Ernst & Young stödjer alltså inte heller FASBs förslag.

Grant Thornton LLP

Grant Thornton är positivt inställda till att bara ha en metod för redovisning av företagsförvärv. De anser att en enda tillåten metod skulle göra de finansiella rapporterna mer tydliga och användbara för investerare och andra användare. De anser vidare att true mergers är mycket ovanliga och om man skulle tillåta poolningsmetoden i vissa fall så är risken stor för att detta utnyttjas och missbrukas.

Grant Thornton är alltså positivt inställda till FASBs förslag och stödjer ett borttagande av poolningsmetoden.

AICPA

AICPA anser att poolningsmetoden bör få finnas kvar. AICPA är av uppfattningen att det inte alltid går att identifiera en förvärvare och att poolningsmetoden skulle ge en felaktig bild vid true mergers.

AICPA håller alltså inte med FASB.

George E Henkel, CPA

George E Henkel är mycket kritisk till FASBs förslag och uppger främst redovisningstekniska skäl för att motivera sin ståndpunkt. Han menar att förvärvsmetoden är bristfällig i många fall och är av åsikten att det bör finnas olika metoder för olika typer av förvärv. Den metod som ger den mest rättvisande bilden av händelsen ska tillämpas och i många fall är det poolningsmetoden.

George E Henkel är en stark förespråkare av poolningsmetoden och stödjer alltså inte FASBs förslag.

New York State Society of CPAs

New York State Society of CPAs står bakom FASBs förslag. De uppger inte några egentliga skäl till varför de vill avskaffa poolningsmetoden men de hävdar bestämt att förvärvsmetoden bör tillämpas vid samtliga typer av förvärv.

New York State Society stödjer därmed FASBs förslag.

The Accounting Principles & Auditing Standards Committee of the California Society of Certified Public Accountants (AP&AS Committee)

AP&AS Committee anser inte att det går att identifiera en förvärvare vid alla förvärv. Vissa transaktioner, till exempel vid omvända förvärv där aktiekapital utbytes, bör fortfarande kunna redovisas enligt poolningsmetoden, anser de.

AP&AS Committee håller alltså inte med FASB utan vill behålla poolningsmetoden som tillåten redovisningsmetod.

Washington Society of Certified Public Accountants (WSCPAs)

WSCPAs är en organisation för redovisningsprofessionen i Washington. WSCPAs anser att det är viktigt att arbeta mot en internationell harmonisering och tycker att harmoniseringsfrågan är tillräcklig för att motivera ett borttagande av poolningsmetoden.

WSCPAs håller med förslaget och anser att poolningsmetoden kan avskaffas.

FÖRETAG

Journal Register Company

Journal Register Company är ett amerikanskt tidningsföretag, listat på New York-börsen som har genomfört ett antal förvärv under 1990-talet. De tycker att poolningsmetoden bör vara tillåten i vissa fall. De menar att bestämmelserna angående poolningsmetoden i APB Opinion No 16 är lämpliga och ser ingen anledning till att FASB ska förändra dessa.

Journal Register Company vill alltså även i fortsättningen kunna använda poolningsmetoden och motsätter sig förslaget.

BIO, Biotechnology Industry Organization

BIO, en organisation för företag inom bioteknikindustrin, menar att ett förbud för poolningsmetoden skulle kunna innebära att vissa företagsförvärv inte genomförs på grund av de ekonomiska konsekvenser det skulle innebära för företagen. Detta skulle vara förödande för bioteknikindustrin då förvärv och sammanslagningar av företag ofta är nödvändigt för den kostandsintensiva verksamheten som dessa företag bedriver. Ett förbud mot poolningsmetoden skulle på så sätt medföra att redovisningen styr företagets verksamhet snarare än att spegla den, vilket inte är redovisningens syfte, enligt BIO.

BIO motsätter sig alltså FASBs förslag.

LSI Logic Corporation

LSI ser inga problem i att ha två olika metoder för redovisning av företagsförvärv och menar att poolningsmetoden ger konkurrenter och investerare större möjlighet att jämföra liknande händelser med varandra då poolningsmetoden i vissa fall ger den bästa bilden av verkligheten.

LSI stödjer därför inte FASBs förslag.

Guidant Corporation

Guidant Corporation menar att FASBs förslag skulle innebära att vissa samgåenden inte äger rum vilket påverkar företagets möjlighet till att få in nytt kapital för forskning och utveckling. De menar till och med att ett förbud mot poolningsmetoden skulle vara till fara för allmänheten genom minskade arbetstillfällen och högre priser för exempelvis teknik och medicin. FASBs önskan om att öka redovisningens jämförbarhet kan uppnås med betydligt enklare och bättre medel än att förbjuda poolningsmetoden. Ett sätt skulle kunna vara fler fotnoter i redovisningen.

Guidant Corporation vill alltså behålla poolningsmetoden som tillåten redovisningsmetod och motsätter sig FASBs förslag.

NAM National Associations of Manufacturers

NAM tycker att poolningsmetoden ska få kunna tillämpas i vissa fall. De menar att alla förvärv är olika och bör därför kunna redovisas olika. De argumenterar vidare för att det är bevisat att marknaden har den kunskap som krävs för att kunna bedöma ett företag oavsett redovisningsmetod. NAM menar att de stora internationella skillnaderna inom redovisningen aldrig kommer att kunna övervinnas och därför är det onödigt att försöka harmonisera just detta område.

NAM vill därför ha kvar poolningsmetoden.

Software Finance and Tax

Software Finance and Tax menar att poolningsmetoden är snabbare och billigare än förvärvsmetoden, vilket talar mot FASBs förslag. De menar dessutom att dagens redovisning ger all relevant information till investerare i form av tilläggsupplysningar och fotnoter. Avskaffandet av poolningsmetoden är därför även onödig av detta skäl.

Software Finance and Tax vill därför ha kvar poolningsmetoden.

Lam Research Corporation

Lam Research Corporation tror inte att FASBs förslag skulle uppnå syftet, det vill säga ökad jämförbarhet. De menar att poolningsmetoden i många fall ger en mer rättvisande bild än förvärvsmetoden. De menar vidare att förslaget kommer att medföra att färre samgåenden genomförs för företag inom industrin vilket är dåligt för den amerikanska ekonomin.

Lam Research Corporation stödjer alltså inte FASBs förslag.

Ford Motor Company

På Ford har man inte använt poolningsmetoden vid något förvärv men de anser att poolningsmetoden ska få finnas kvar vid förvärv vid två företag som är lika stora, true mergers, eftersom det då kan vara svårt att identifiera ett moderbolag. Förvärvsmetoden skulle i dessa fall inte ge en rättvis bild av händelsen.

Ford anser alltså att poolningsmetoden bör få finnas kvar och stödjer därmed inte FASBs förslag.

Compass Bancshares Inc.

Compass Bancshares Inc. motsäger sig förslaget om en enda förvärvsmetod vid företagsförvärv. De anser att det finns två typer av förvärv; förvärv och samgåenden och att förvärvsmetoden inte representerar den senare typen på ett lämpligt sätt. De anser att poolingmetoden bör finnas kvar eftersom den reflekterar nyckelägandet i bolagen och den strategiska planen som samgåendet bygger på. Compass Bancshares Inc. anser att poolningsmetoden är bättre än förvärvsmetoden.

Compass Bancshares Inc. säger nej till FASBs förslag.

Gillette Company

Gillette anser inte att frågan som FASB ställer i exposure draften är relevant utan vill hellre att frågan formuleras om till "Is historical reporting or revaluation more appropriate for a business combination?" Gillette ifrågasätter alltså inte borttagandet av poolningsmetoden men ogillar förslaget om förvärvsmetoden som enda tillåtna metod.

Detta skulle medföra att de historiska siffrorna försvinner i den nya koncernen och detta innebär inte alls ett steg mot internationell harmonisering eftersom historiska kalkyler viktiga internationellt. Därför vill de att FASB omformulerar förslaget.

Gillette är inte starka motståndare till borttagandet av poolningsmetoden på längre sikt men säger i dagsläget nej till förslaget.

Aetna

Aetna anser att förvärvsmetoden reflekterar ett företagsförvärv på ett mer korrekt sätt än poolningsmetoden och att förvärvsmetod därför är den mest lämpliga för redovisning av alla typer av förvärv.

Aetna håller med förslaget och anser att poolningsmetoden kan tas bort.

Carriage Services Inc.

Carriage Services Inc. är ett börsnoterat företag i begravningsbranschen. De består av över 200 filialer av vilka samtliga är förvärvade och redovisade enligt förvärvsmetoden. Företaget menar att poolningsmetoden är ovanlig och att den är olämplig för dem på grund av branschens struktur.

Carriage Services Inc. godtar därför FASBs förslag om att förbjuda poolningsmetoden.

Pfizer

Pfizer är ett av världens största läkemedelsföretag. De anser inte att alla samgåenden ska ses som förvärv. De tycker att det är tydligt när det rör sig om rena samgåenden och i dessa fall är poolningsmetoden nödvändig som redovisningsmetod.

Pfizer motsäger sig därför FASBs förslag och vill inte förbjuda poolningsmetoden.

The Times Mirror Company

Time Mirror är ett nyhets-och medieföretag som omfattar bland annat Los Angeles Times, Newsday och Baltimore Sun. De anser generellt att en förvärvare kan identifieras vid de flesta förvärv men de tror samtidigt att det kan vara svårt i vissa fall. Om FASB arbetar för att skapa bättre direktiv om hur dessa situationer kan lösas, anser Times Mirror Company att det räcker med förvärvsmetoden och poolningsmetoden kan då slopas.

The Times Mirror Company håller med förslaget och anser att poolningsmetoden kan tas bort.

Edison Electric Institute (EEI)

EEI är en organisation sammansatt av amerikanska investörägda elektriska producenter. Dess medlemmar genererar nära 75 procent av all el i USA. EEI anser att förvärvsmetoden är den mest lämpade i de flesta fall och de tycker att användningen av poolningsmetoden kan begränsas. De menar dock bestämt att poolningsmetoden bör finnas kvar då den är mest lämplig i de fall där ett rent samgående skett och det inte går att identifiera någon förvärvare.

EEI motsäger sig förslaget och vill inte ta bort poolningsmetoden.

Johnson & Johnson

Johnson & Johnson vill även i fortsättningen kunna redovisa enligt poolningsmetoden då de anser att det ger en mer korrekt bild av verkligheten vid true mergers. De ber FASB att se över förslaget på nytt då de menar att ett förbud mot poolningsmetoden skulle innebära en konkurrensnackdel för amerikanska företag gentemot företag från länder där poolningsmetoden är tillåten.

Johnson & Johnson motsätter sig alltså förslaget.

Texaco

Texaco anser inte att det alltid går att identifiera en förvärvare, därför bör både förvärvsmetoden och poolningsmetoden tillåtas även i framtiden. De anser dock att poolningsmetoden ofta missbrukas och man bör därför se över kriterierna för att få redovisa enligt denna metod.

Texaco vill alltså ha kvar poolningsmetoden.

ANVÄNDARE

New York State Banking Department

New York State Banking Department tycker att alla bör redovisa enligt samma metod. Inga undantag ska få förekomma då detta skulle leda till missbruk och försök att redovisa enligt poolningsmetoden även i fall där det inte är den bäst lämpade metoden. Detta skulle motverka syftet med förslaget, det vill säga att få mer enhetlig och jämförbar redovisning.

New York State Banking Department accepterar alltså FASBs förslag.

First Union Corporation

First Union Corporation är USAs nionde största bank. De har vuxit enormt under det senaste decenniet, mycket tack vare flera genomförda företagsförvärv. De anser generellt att en tillåten metod är bättre än två och delar därmed FASBs önskan om mer enhetliga

redovisningsregler, men menar att förvärvsmetoden har många brister och därför inte är lämplig i vissa fall. De vill därför ha kvar poolningsmetoden men anser att kriterierna för att få redovisa enligt denna metod bör ses över och bli strängare så att den bara kan användas när det ger en rättvis bild av händelsen.

First Union Corporation stödjer därmed inte FASB i denna fråga.

KeyCorp.

KeyCorp. är ett amerikanskt bankkooperativ. De tycker inte att förvärvsmetoden ska vara den enda tillåtna metoden för att redovisa företagsförvärv. De håller med om att förvärvsmetoden bör tillämpas i de allra flesta fall men de anser att det finns vissa fall där det är tydligt att ett rent samgående, true merger, har skett och då bör poolningsmetoden få användas.

KeyCorp. motsäger sig därmed förslaget.

Drovers Bank

Drovers Bank menar att poolningsmetoden ger en tydligare bild över affärshändelsen både före och efter förvärvet eller samgåendet.

De vill därför ha kvar poolningsmetoden.

ICBA Independent Community Bankers of America

ICBA är en amerikansk bankförening som motsätter sig FASBs förslag då de menar att ett borttagande av poolningsmetoden skulle medföra ekonomiska konsekvenser för de amerikanska bankerna. I sitt comment letter uttrycker de förståelse för FASBs önskan om att skapa enhetliga regler men de tror inte att fördelen i detta fall överstiger kostnaderna för bankerna. De manar till FASB att gå långsamt om förslaget går igenom så att bankerna hinner lära sig de nya reglerna då de skulle innebära stora förändringar för bankerna.

ICBA motsätter sig alltså FASBs förslag.

American Bankers Association, ABA

ABA tycker att det ska finnas två skilda metoder då det speglar olikheterna i struktur vid olika samgåenden. De tror inte att förvärvsmetoden alltid ger bäst information vid företagsförvärv och samgåenden. ABA uppmanar FASB att arbeta om förslaget. De påpekar också att om poolningsmetoden förbjuds, så måste det ske långsamt för att företagen ska hinna lära sig de nya reglerna.

ABA stödjer inte förslaget.

Kleiner Perkins Caufield & Byers

Kleiner Perkins Caufield & Byers är ett venture capital företag som har investerat i många växande teknikföretag de senaste åren. Företaget tror att ett förbud mot poolningsmetoden skulle motverka att effektiva samgåenden skulle uppstå. Sådana samgåenden är viktiga, speciellt för hightech-företag, vilka i stor utsträckning har byggt upp den nya ekonomin, då de är i behov av samgåenden för att få kapital och uppnå synergieffekter genom att slå ihop två företags humankapital. De nuvarande reglerna har utgjort till grunden för den nya ekonomin och uppmuntrat innovationer. Detta kan inte ändras bara för att man vill ha endast en metod för företagsförvärv. De menar att nyttan inte skulle överstiga kostnaden.

Kleiner Perkins Caufield & Byers vill alltså ha kvar poolningsmetoden.

Downers Grove National Bank

Downers Grove National Bank vill ha kvar poolningsmetoden. De menar att förvärvsmetoden och poolningsmetoden speglar helt olika typer av förvärv. Att tillåta båda ger en mer rättvisande bild av verkligheten.

Downers Grove National Bank vill således ha kvar poolningsmetoden.

Mellon Financial Corporation

Mellon Financial Corporation är ett holdingbolag som anser sig själva bli påverkade av förslaget i och med sin roll som investerare på kapitalmarknaden. Mellon Financial Corporation anser inte att företagsförvärv endast bör redovisas enligt förvärvsmetoden. De anser att förvärvsmetoden inte är tillräckligt för att representera alla typer av företagsförvärv, därför bör poolningsmetoden få användas. Företaget motsäger sig borttagandet av poolningsmetoden men kan tänka sig att se en revidering av metoden för att begränsa den utsträckning som den används i. Mellon vill få FASB att tänka om och behålla poolningsmetoden även om den bara skulle kunna tillämpas i begränsad utsträckning.

Mellon Financial Corporation motsätter sig alltså FASBs förslag.

E.M Warburg, Pincus & Co

E.M Warburg är ett av USAs största riskkapitalbolag. De anser att förslaget om borttagandet av poolningsmetoden bör avslås. Istället borde de nuvarande reglerna angående tillåtna redovisningsmetoder bör ses över och bli tydligare för att poolningsmetoden inte ska missbrukas och användas i fall då den är missvisande.

E.M Warburg håller alltså inte med FASB och vill ha kvar poolningsmetoden.

Wells Fargo & Co.

Wells Fargo & Co. är ett holdingbolag med stor erfarenhet av företagsförvärv och anser sig själva ha mycket god kunskap om redovisning av förvärv i olika branscher. De ser ingen direkt anledning att skydda poolningsmetoden. De menar att det istället är viktigt att FASB lägger energi på att utveckla bättre metoder för att redovisa och värdera goodwill.

Wells Fargo motsäger sig inte FASBs förslag om avskaffandet av poolningsmetoden.

City National Bank

City National Bank anser inte att det går att identifiera en förvärvare vid samgåenden av två likvärdiga företag. Vid sådana tillfällen bör man kunna redovisa enligt poolningsmetoden.

City National Bank motsäger sig alltså förslaget om att förbjuda poolningsmetoden.

ÖVRIGA AKTÖRER

University of Northern Colorado

Vid University of Northern Colorado stödjer man FASBs förslag till hundra procent. De anser att redovisningen skulle bli tydligare om bara en metod för redovisning av företagsförvärv tillåts och de delar FASBs uppfattning om att det går att urskilja en förvärvare vid samtliga förvärv. De tar även upp harmoniseringen som ett viktigt argument för borttagandet av poolningsmetoden.

University of Northern Colorado stödjer FASBs förslag fullt ut.

Chamber of Commerce of the United States of America

USAs handelskammare är motståndare till förslaget om borttagandet av poolningsmetoden. De tror att förslaget skulle motverka redovisningens mål om att var transparent och ge en rättvisande bild av händelsen. De tror dessutom att förslaget skulle kunna medföra problem för vissa branscher och hindra företag från att gå samman, vilket de anser skulle vara olyckligt.

Den amerikanska handelskammaren stödjer inte FASBs förslag.

The University of Chicago

Författaren till detta comment letter har tidigare engagerat sig för att Opinion No 16 ska omarbetas. Han välkomnar FASBs förslag och ställer sig helt bakom förslaget om borttagandet av poolningsmetoden

På the University of Chicago stödjer man FASBs förslag.

Florida Atlantic University

På Florida Atlantic University anser man att man alltid kan identifiera en förvärvare vid företagsförvärv. Vidare menar de att alla åtgärder som minskar möjligheten att välja redovisningsmetod är positiva då det leder till ökad jämförbarhet. Att förbjuda poolningsmetoden är alltså ett steg mot mer internationell jämförbar finansiell information.

Florida Atlantic University stödjer därför FASBs förslag.

Baruch College, The City University of New York

Författaren till detta comment letter är anställd vid City University i New York. Han är starkt kritisk till användandet av poolningsmetoden och har bedrivit en egen lobbyingkampanj för att poolningsmetoden ska avskaffas ända sedan 1960-talet. Han anser att många företag tillämpar poolningsmetoden även fast förvärvsmetoden hade varit mer passande. Han tycker att förvärvsmetoden böra vara den enda tillåtna metoden.

Personen i fråga välkomnar FASBs förslag och stödjer avskaffandet av poolningsmetoden.

Stevenson & McGregor (Australien)

Stevenson & McGregor stödjer FASB i frågan om poolningsmetoden. De menar att det inte finns något som stödjer användandet av poolningsmetoden, förutom att det är enkelt för dem som framställer redovisningen och detta är inte tillräckligt för att motivera att poolningsmetoden användas.

Stevenson & McGregor stödjer FASBs förslag.

Office of Thrift Supervision, Department of Treasury

Författaren till detta comment letter ser stora fördelar i att ha endast en tillåten metod för redovisning av förvärv och detta räcker för att motivera avskaffandet av poolningsmetoden.

Detta comment letter stödjer alltså FASBs förslag om att avskaffa poolningsmetoden.

San José State University

Författaren är lärare i redovisning vid San José State University och tidigare redovisningschef vid Arthur Andersen med 30-årig erfarenhet av redovisning av förvärv. Han kan tänka sig att avskaffa poolningsmetoden då han ser stora fördelar i att bara ha en tillåten metod.

Han godtar FASBs förslag.

United States Senate

Den amerikanska senaten anser att borttagandet av poolningsmetoden ställer till stora problem för teknikföretag och anser därför att förslaget bör skjutas på framtiden till dess att det kan omarbetas så dessa företag inte drabbas så hårt.

United States Senate motsäger sig förslaget och vill inte ta bort poolningsmetoden.

Walter P. Scheutze

Författaren till detta comment letter är en privatperson som är starkt kritisk till förslaget och anser att FASB bör arbeta om hela exposure draften. Han uppger inga direkta skäl till varför poolningsmetoden bör finnas kvar men uppger att han är stark förespråkare av metoden.

Han är alltså mycket kritisk till FASBs förslag och menar att poolningsmetoden måste tillåtas även i framtiden.

BILAGA 2



Letter of Comment No: 20A
File Reference: 1033-201
Date Received: 12/7/99

BOARD OF DIRECTORS

EXECUTIVE COMMITTEE

CHAIRMAN
Mark Skalenky
Gilex Pharmaceuticals, Inc.

VICE CHAIRMAN
FOOD AND AGRICULTURE
Carol D. Bolen
Pioneer Hi-Bred International, Inc.

VICE CHAIRMAN
HEALTH CARE
David E. Robinson
Ligand Pharmaceuticals, Inc.

SECRETARY
Vaughn M. Kellan
COR Therapeutics, Inc.

TREASURER
Mitchel Sayare
Innovative, Inc.

EX-OFFICIO
Gordon M. Binder
Amgen

MEMBERS AT LARGE

David W. Justice
Merk & Co., Inc.

Richard F. Pops
Alkermes, Inc.

J. Leighton Read
Avana

Frederick W. Telling
Pfizer, Inc.

Henri A. Termeer
Genzyme Corporation

EMERGING COMPANIES SECTION

CHAIRMAN
Thomas G. Wiggins
Genzyme Corporation

VICE CHAIR
H. Stewart Parker
Tagmad Genzyme Corporation

December 3, 1999

Director of Research and Technical Activities
Financial Accounting Standards Board
File Reference 201-A
401 Merritt 7
P.O. Box 5116
Norwalk, CT 06856-5116

Gentlemen:

By letter dated November 4, 1999, you granted the Biotechnology Industry Organization ("BIO") request to make an oral presentation at the public hearings on the FASB Exposure Draft, *Business Combinations and Intangible Assets* to be held in New York City on February 10 and 11, 2000. This letter is to advise that BIO's witness at the hearing will be Richard Pops, the Chief Executive Officer of Alkermes, Inc. It also serves to set forth a summary of Mr. Pops proposed testimony.

Outline of Richard Pops' Testimony

- Proper accounting is an extremely important component of reliable and useful financial management and reporting. This is particularly true in the biotechnology industry where capital formation, that is the ability to raise large sums of money to fund research, is critical. It allows our investors and creditors to analyze a company's financial information and make appropriate decisions.
- Pooling accounting, which FASB is proposing to eliminate, allows companies that merge to record their

1625 K STREET, N.W., SUITE 1100
WASHINGTON, D.C. 20006-1604

202-857-0244
FAX 202-857-0237
<http://www.bio.org>

- assets in the ongoing entity by simply combining their existing assets and liabilities.
- If pooling is eliminated, all mergers will be treated as purchases of one company by another. The result of this mandatory application of "purchase accounting" will be that biotechnology companies will be required to recognize and value at the time of the transaction a variety of intangible assets, including goodwill. This asset would have to be amortized, according to Generally Accepted Accounting Principles (GAAP), over the course of twenty years. This has at least two important implications for biotechnology companies. Both relate to the critical issue facing entrepreneurs seeking to build and grow successful biotechnology companies: the ability to raise large sums of capital over a period of several years prior to first profitability.

First, elimination of pooling accounting means a potential delay in profitability for businesses that merge to build critical mass. Biotechnology companies typically operate for years (average approximately 14.5 years by BIO's estimate) in a loss position. Raising enough money to survive is incredibly challenging. For investors supporting these companies, the timing of profitability is a critical consideration in their investment decision. A delay in profitability due to non-cash amortization charges can add years to the time that a biotechnology company operates at a loss. This extends the time that its securities are unattractive to many investors and, therefore, increases the already difficult task of fundraising.

Second, it means that, once profitable, biotechnology companies that merged to build critical mass may report significantly depressed earnings per share over the course of many financial reporting periods. This has the potential to severely damage the company's overall value. This has a profound effect much earlier in the company's life as investors make the investment decision prior to profitability. If the eventual valuation of the company is lower once it is profitable, the present value of its equity is lower today. This affects the company's ability to raise capital.

It is important to recognize that for biotechnology companies, tangible book value is low in comparison to total company value. Biotechnology mergers often occur between

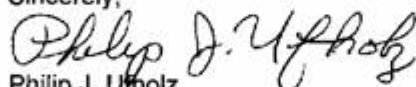
companies of similar size, and result in large amortization charges in purchase accounting. The effect of the elimination of pooling accounting is magnified for small biotechnology companies, where the non-cash amortization charges can dwarf total profitability of the combined business in the early quarters of profitability.

- FASB's Exposure Draft, due to be made effective by January 2001, concludes that the time is now to eliminate pooling accounting because of the sheer number of transactions that claim and exercise eligibility for pooling treatment; because of concerns that pooling does not provide sufficiently transparent disclosure to the public; and because of the need for international harmonization of accounting rules.
- The effort to eliminate pooling is an inappropriate proxy for a more fundamental issue that needs to be addressed. FASB should not exacerbate accounting problems associated with intangible assets by simply eliminating pooling accounting and its economic benefits.
- Biotechnology companies are part of a new generation of companies that presents a financial profile profoundly different from traditional "bricks and mortar" enterprises. The issue of pooling should be addressed in the context of a larger examination of how GAAP can best handle the financial disclosure for these types of companies. For the same reason that FASB recently decided to defer consideration of new rules governing in process research and development, because the issue was too closely intertwined with the treatment of research and development costs generally, FASB should defer consideration of the pooling issue.
- Repeal of the pooling method will reduce the likelihood that some desirable combinations will occur. This would be an unfortunate outcome for the biotechnology industry, where mergers of complementary technologies are often necessary to enable the development of innovative new drugs and diagnostic products for the benefit of patients and families around the world.
- This is an unnecessarily high price to pay for a change in accounting principles that will not significantly advance, and may retard, progress toward the goals of fair presentation, neutrality, and comparability.

- Resolving this issue requires the most difficult of all public policy judgements: assessing how affected parties will react to the incentives and disincentives created by a change in the rules.
- On the one hand, FASB postulates that the change will improve disclosure to the public and present no discouragement to investors even though earnings per share will be depressed. On the other hand, biotech companies that will be affected by the change express vivid concern that the forced use of purchase accounting will deter them from forming otherwise desirable and useful combinations.
- The magnitude of this proposed rule change requires a careful weighing of the possible costs of change against the conviction that the public will enjoy significant benefits.
- The risk of adverse impact to the biotechnology industry due to the elimination of pooling are significant enough to require an equally significant showing of the benefits to be realized. In fact, none of the benefits claimed on behalf of the proposed rule change meet such a standard either separately or collectively.

Please advise if you require additional submissions prior to the February hearings.

Sincerely,



Philip J. Uffholz

Director of Government Relations\Tax Counsel